

Załącznik Nr 1

do Uchwały Nr 10.87.2015 Rady Gminy Panki

z dnia 22 grudnia 2015 roku

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Panki
na lata 2016-2022

2015

SPIS TREŚCI

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	4
1. STRUKTURA STRATEGII.....	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
3. OCENA WDROŻENIA STRATEGII OBOWIĄZUJĄCEJ DO 2015 ROKU	23
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA.....	25
1. POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA GMINY	25
2. DEMOGRAFIA.....	25
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	27
4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	28
5. GOSPODARKA	29
6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	32
7. EDUKACJA I KULTURA	34
8. OCHRONA ZDROWIA	36
9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	39
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	42
11. POMOC SPOŁECZNA	44
12. SEKTOR POZARZĄDOWY	57
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	58
14. BEZROBOCIE	65
15. BEZDOMNOŚĆ	69
16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	70
17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI.....	75
18. SYTUACJA DZIECKA.....	82
19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	87
20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	89
21. ANALIZA SWOT	91
22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY	100
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	102
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	102
2. RAMY FINANSOWE	119
3. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	119
4. PROGRAMY I PROJEKTY	120
IV. UWAGI KOŃCOWE	128

WSTĘP

Zarządzanie strategiczne oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W zakresie polityki społecznej na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki szeroko rozumianych kwestii społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2016-2022. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Panki składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu. Obejmuje również ocenę stopnia wdrożenia poprzedniej strategii, dla której rok 2015 zamyka okres programowania.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

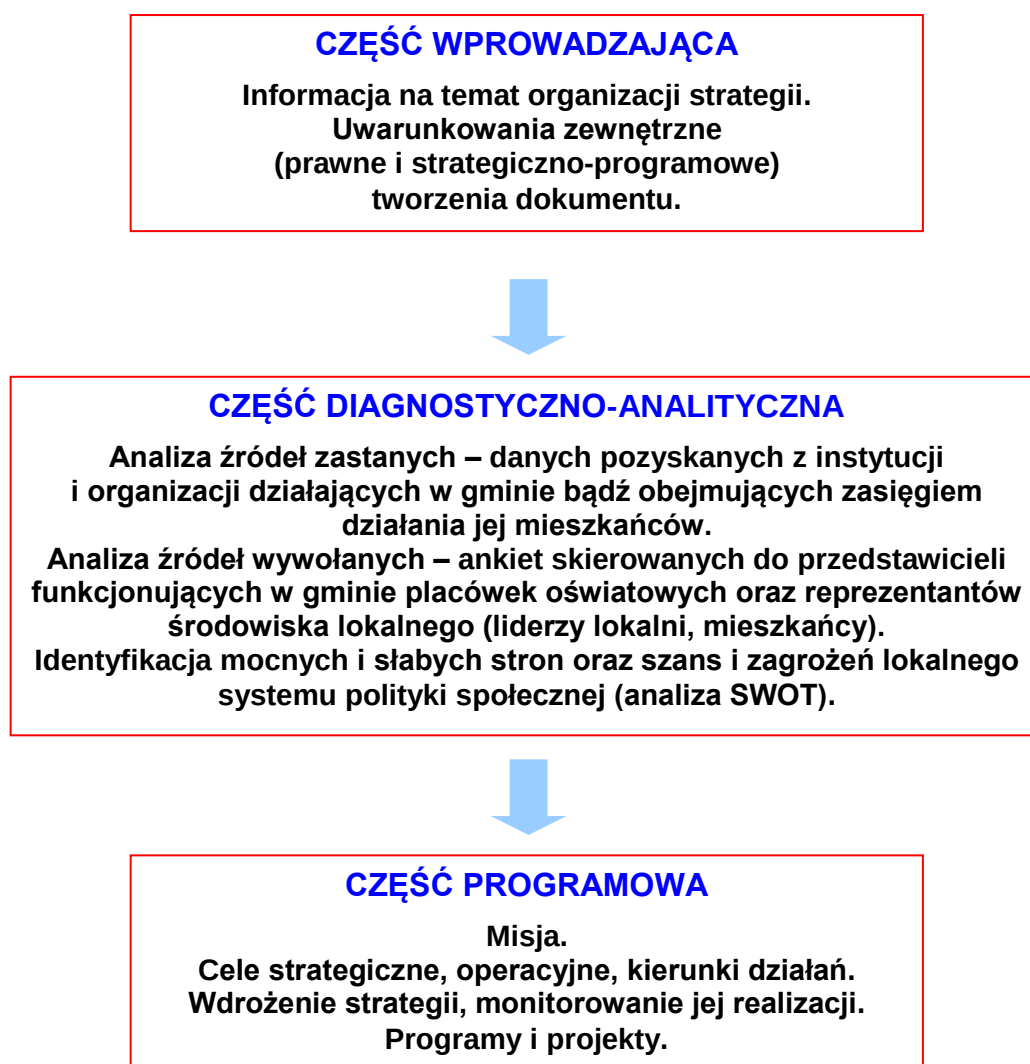
• Demografia;	• Sektor pozarządowy;
• Infrastruktura techniczna;	• Bezrobocie;
• Komunikacja i transport;	• Bezdomność;
• Gospodarka;	• Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
• Zasoby i warunki mieszkaniowe;	• Problemy równości płci;
• Edukacja i kultura;	• Sytuacja dziecka;
• Ochrona zdrowia;	• Sytuacja osób starszych;
• Sport, rekreacja i turystyka;	• Sytuacja osób niepełnosprawnych;
• Bezpieczeństwo publiczne;	
• Pomoc społeczna;	

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii,

prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Panki.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 859 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 149 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1457),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r., Nr 231, poz. 1375),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2014 r., poz. 567).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę

rozwoju i pozostanie na niej. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji

węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt **„Polityka przemysłowa w erze globalizacji”** służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu **„Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”** jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt **„Europejski program walki z ubóstwem”** zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe lata, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe (odpowiadając na pytanie, „w jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłości”).

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi, które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program **„Łącząc Europę”**, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz

technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program „**Zdrowie na rzecz wzrostu**” będzie ukierunkowany na działania o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii „Europa 2020”. Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli przed transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcia większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,

- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”. Program jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizację działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15. do 24. roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach **„Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”** i **„Gwarancji dla młodzieży”**,
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform,
- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,

- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój wraz z 16 współfinansowanymi z Europejskiego Funduszu Społecznego regionalnymi programami operacyjnymi stanowi spójną całość, obejmującą interwencje w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji oraz dobrego rządzenia. Przy tym PO WER obejmuje 32% przyznanych Polsce środków Europejskiego Funduszu Społecznego, natomiast dla 16 regionalnych programach operacyjnych przeznaczono łącznie 68% tych środków.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2007-2020

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2007-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej ramach sformułowano cel nadrzędny („Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”) oraz wyznaczono 3 priorytetowe obszary działań: 1. Rozwój nowoczesnej gospodarki, 2. Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu, 3. Rozwój zasobów ludzkich.

Założenia polityki społecznej ujęto głównie w ramach priorytetowego obszaru działań 3. – Rozwój zasobów ludzkich. W jego ramach wyznaczono następujące działania:

- Działanie 3.1. Budowa społeczeństwa opartego na wiedzy.
 - 3.1.1. Zwiększenie roli szkolnictwa wyższego w rozwoju regionu.
 - 3.1.2. Poprawa efektywności kształcenia.
 - 3.1.3. Dostępność edukacji dla dorosłych.
 - 3.1.4. Wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży.
- Działanie 3.2. Budowa kapitału społecznego.
 - 3.2.1. Wspieranie rozwoju sektora organizacji pozarządowych.
 - 3.2.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego.
- Działanie 3.3. Promocja zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub zagrożonych jej utratą.
 - 3.3.1. Rozwój zatrudnienia osób bezrobotnych.
 - 3.3.2. Przeciwdziałanie bezrobociu osób zagrożonych utratą pracy w rolnictwie oraz sektorach mających problemy z dostosowaniem się do potrzeb rynku pracy.

- Działanie 3.4. Promocja i profilaktyka zdrowia.
 - 3.4.1. Edukacja zdrowotna społeczeństwa.
 - 3.4.2. Promocja aktywności sportowo-rekreacyjnej.
 - 3.4.3. Powszechna, wczesna diagnostyka medyczna, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień.
- Działanie 3.5. Integracja społeczno-zawodowa i bezpieczeństwo ludności.
 - 3.5.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.
 - 3.5.2. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych.
 - 3.5.3. Poprawa stanu bezpieczeństwa ludności.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020 wraz z krajowymi programami operacyjnymi oraz Umową Partnerstwa tworzy spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

RPO WSL 2014-2020 stanowi instrument realizacji Umowy Partnerstwa oraz realizuje wizję rozwoju regionu zawartą w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” i stanowi jeden z najistotniejszych instrumentów polityki regionalnej. Ponadto cele programu wpisują się w wizję rozwoju Unii Europejskiej zawartą w Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020.

RPO WSL 2014-2020 jest jednym z 16 regionalnych programów dwufunduszowych, współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Programowanie i wdrażanie dwufunduszowego programu daje możliwość programowania celów rozwojowych, a nie poszczególnych funduszy UE, co przyczyni się do zwiększenia komplementarności i efektywności interwencji oraz ściślejszego strategicznego powiązania ze sobą projektów infrastrukturalnych i projektów „miękkich”. Takie podejście sprzyja również silniejszym powiązaniom i koordynacji działań podejmowanych w regionach przez podmioty zaangażowane w realizację programów.

Dokument zawiera opis wkładu programu w realizację Strategii Europa 2020 oraz w osiągnięcie spójności gospodarczo-społecznej i terytorialnej wraz ze zdiagnozowaniem najważniejszych wyzwań rozwojowych regionu. Na tej podstawie zidentyfikowano cele szczegółowe i odpowiadające im priorytety inwestycyjne. W programie znajduje się także uzasadnienie wyboru celów tematycznych oraz rozkładu środków finansowych, opis osi

priorytetowych, plan finansowy, a także część dotycząca rozwiązań instytucjonalnych oraz systemu koordynacji.

Zgodnie z RPO WSL 2014-2020 realizowane będą zadania w ramach następujących priorytetów:

- Priorytet I. Nowoczesna gospodarka.
- Priorytet II. Cyfrowe śląskie.
- Priorytet III. Wzmocnienie konkurencyjności MŚP.
- Priorytet IV. Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna.
- Priorytet V. Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów.
- Priorytet VI. Transport.
- Priorytet VII. Regionalny rynek pracy.
- Priorytet VIII. Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy.
- Priorytet IX. Włączenie społeczne.
- Priorytet X. Rewitalizacja i infrastruktura zdrowotna.
- Priorytet XI. Wzmocnienie potencjału edukacyjnego.
- Priorytet XII. Infrastruktura edukacyjna.
- Priorytet XIII. Pomoc techniczna.

Wszędzie tam, gdzie jest to możliwe i zasadne, zostanie zastosowane zintegrowane podejście terytorialne. Podejście to będzie wdrażane na obszarach funkcjonalnych czterech Subregionów: Centralnego, Północnego, Południowego i Zachodniego, stanowiących – zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020 +”- obszary polityki rozwoju.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. W jej ramach dokonano diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, na podstawie której wyznaczono następujące obszary priorytetowe dla polityki społecznej:

- Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji,
- Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej,
- Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej,

- Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych,
- Przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych,
- Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej,
- Bezpieczeństwo publiczne.

Następnie sformułowano cel główny, będący zarazem misją strategii („Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego”) oraz, w oparciu o wyznaczone priorytety polityki społecznej województwa śląskiego i cel główny, przyjęto następujące cele strategiczne:

1. Wzmocnienie polityki parorodzinnej,
2. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży,
3. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych,
4. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych,
5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień,
6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
7. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kłobuckiego na lata 2014-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kłobuckiego na lata 2014-2020 jest dokumentem, dzięki któremu możliwe jest planowanie rozwoju polityki społecznej na terenie powiatu kłobuckiego oraz podejmowanie działań na rzecz poprawy zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców, w szczególności tych, których dotyczą problemy społeczne.

Na podstawie zawartej w dokumencie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w powiecie, w tym występujących na jego terenie problemów społecznych, identyfikacji zasobów pomocy społecznej oraz analizy SWOT, sformułowano misję („Powiat Kłobucki miejscem zrównoważonego rozwoju społeczności dzięki działaniom podejmowanym przez samorząd lokalny we współpracy z partnerami społecznymi”) oraz wyznaczono poniżej przedstawione cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań:

Cel strategiczny 1. Wspieranie rodzin oraz zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu podstawowych funkcji oraz dzieciom pozbawionym opieki.

2. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, w tym dotkniętych niepełnosprawnością.
3. Pomoc osobom opuszczającym po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, a także dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze udzielana jest pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.
4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

1. Wspieranie rodzin biologicznych w środowisku zamieszkania oraz udzielanie im pomocy w przezwyciężaniu problemów, w tym opiekuńczo-wychowawczych i materialnych, w szczególności poprzez współpracę z gminnymi jednostkami pomocy społecznej.
2. Zintensyfikowanie i rozwijanie form pracy socjalnej z rodzinami; upowszechnianie funkcji asystenta rodzinnego.
3. Zapewnienie rodzinom i osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do specjalistycznego poradnictwa (w szczególności, psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego i prawnego).
4. Opracowywanie i realizowanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
5. Kontynuowanie i zintensyfikowanie działań w zakresie propagowania idei rodzicielstwa zastępczego oraz rozwijanie zastępczej opieki rodzinnej poprzez stałe pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych.
6. Zwiększenie liczby żłobków i placówek przedszkolnych w gminach powiatu.
7. Propagowanie w powiecie inicjatyw wspierających osoby samotnie wychowujące dzieci, m.in. samopomocy, grup wsparcia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) i programy nauczania.

2. Zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego (pedagogicznego, psychologicznego, logopedycznego, terapeutycznego) dla dzieci i młodzieży.
3. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich w gminach powiatu, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych.
5. Rozwijanie w gminach powiatu sieci placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
6. Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych m.in. poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych, prowadzenie nauczania indywidualnego oraz likwidowanie barier architektonicznych.
7. Zapewnienie rodzinom dzieci niepełnosprawnych szerszego dostępu do poradnictwa.
8. Promowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz zwiększanie do nich dostępu, m.in. poprzez poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych.
9. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w powiecie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Przyznawanie osobom usamodzielnianym pomocy, w tym pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, rzeczowej na zagospodarowanie oraz w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.
2. Udzielanie osobom usamodzielnianym pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.
3. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z dziećmi usamodzielnianymi oraz zapewnienie im dostępu do wsparcia psychologiczno-pedagogicznego.
4. Określenie potrzeb w zakresie mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych oraz możliwości ich zabezpieczenia; podejmowanie współpracy na tym polu z samorządami gminnymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Zwiększenie w gminach powiatu dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie w gminach powiatu szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego,

prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

3. Zintensyfikowanie w gminach powiatu profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Wspieranie i rozwój ruchów samopomocowych i grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
5. Opracowanie i realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
6. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
7. Prowadzenie w gminach powiatu poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
8. Zintensyfikowanie działalności zespołów interdyscyplinarnych ds. przemocy w rodzinie w gminach powiatu.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą.

Cel strategiczny 2. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Pomoc ubogim, zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Udzielanie przez Powiatowy Urząd Pracy pomocy w znalezieniu pracy bezrobotnym i poszukującym pracy (w szczególności osobom młodym i osobom powyżej 45 lat) poprzez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy.
2. Podejmowanie przez Powiatowy Urząd Pracy współpracy z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
3. Prowadzenie w gminach powiatu pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, ubogimi i bezdomnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
4. Zmniejszanie skutków bezrobocia, ubóstwa i bezdomności poprzez przyznawanie i wypłacanie przez Powiatowy Urząd Pracy zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia oraz udzielanie przez Ośrodki Pomocy Społecznej pomocy finansowej

- i rzeczowej (w tym w postaci dożywiania i odzieży) z tytułu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności.
5. Opracowanie i realizacja powiatowego programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.
 6. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów celowych i osłonowych na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
 7. Wspieranie lokalnych programów na rzecz aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 8. Opracowywanie i realizacja w gminach powiatu indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
 9. Tworzenie w gminach powiatu noclegowni i schronisk dla osób bezdomnych.
 10. Promowanie w powiecie podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielnie socjalne, centra integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej).
 11. Tworzenie w gminach powiatu mieszkań socjalnych.
 12. Dostosowywanie kierunków kształcenia w powiecie do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz promowanie, szczególnie wśród młodzieży, idei planowania rozwoju zawodowego.
 13. Udzielanie przez Powiatowy Urząd Pracy pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników poprzez pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe i informację zawodową.
 14. Promowanie powiatu w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy; przygotowywanie terenów pod pozarolniczą działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów.
 15. Opracowywanie i realizacja przez instytucje integracji i pomocy społecznej oraz rynku pracy projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Pracy.
 16. Podnoszenie jakości obsługi osób bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy poprzez organizowanie szkoleń dla jego pracowników oraz zintegrowanie systemu informatycznego, pozwalającego w łatwy i szybki sposób pozyskać informację o wolnych miejscach pracy oraz nawiązać kontakt z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.
 17. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych oraz z kościołem.

Cel strategiczny 3. Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
2. Udzielanie przez Ośrodki Pomocy Społecznej pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
3. Rozwijanie środowiskowych form wsparcia osób starszych, w tym poprawianie dostępności i jakości usług opiekuńczych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych m.in. poprzez organizowanie spotkań integracyjnych, propagowanie kultury fizycznej, tworzenie klubów seniora, utworzenie dziennego domu pobytu i filii Uniwersytetu III Wieku oraz innych form kształcenia i samokształcenia.
4. Inicjowanie i wspieranie programów na rzecz wyrównywania szans osób starszych w środowisku lokalnym.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych oraz z kościołem.
6. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze w codziennym życiu.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez Ośrodki Pomocy Społecznej pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.
3. Poprawianie dostępu i jakości usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.
4. Zwiększanie dostępu osób niepełnosprawnych do turnusów rehabilitacyjnych, sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych.
5. Zwiększanie udziału osób niepełnosprawnych w sporcie, kulturze i turystyce.
6. Przeciwdziałanie izolacji osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez podejmowanie inicjatyw umożliwiających ich integrację z pełnosprawnymi mieszkańcami powiatu – organizowanie pogadanek, spotkań, zajęć, wycieczek.
7. Likwidowanie barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, w tym w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w obiektach użyteczności publicznej.

8. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do różnorodnych form poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, prawnego i zawodowego.
9. Wspieranie pracodawców w tworzeniu i wyposażaniu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych; wskazywanie im korzyści wynikających z zatrudnienia tych osób.
10. Promowanie w powiecie podmiotów ekonomii społecznej, np. spółdzielni socjalnych.
11. Rozwijanie oferty funkcjonujących w powiecie Warsztatów Terapii Zajęciowej.
12. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do informacji o prawach i uprawnieniach m.in. poprzez wykorzystanie sieci Internet.
13. Opracowanie i realizacja projektów z zakresu aktywizacji i integracji społecznej osób niepełnosprawnych, w tym współfinansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.
14. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych oraz z kościołem.
15. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących świadczyć pomoc osobom niepełnosprawnym.

Cel strategiczny 4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w powiecie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w powiecie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie, turnieje).
3. Patrołowanie i wizytowanie miejsc publicznych w powiecie.
4. Podejmowanie przez jednostki powiatowe i gminne oraz mieszkańców powiatu współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia.

Cel strategiczny 5. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej.

Cele operacyjne:

1. Rozwój kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Rozwijanie kadr pomocy społecznej w powiecie i w gminach, m.in. poprzez utrzymanie zgodnej z zapisami ustawy o pomocy społecznej liczby pracowników socjalnych zatrudnionych w OPS-ach.
2. Ustawiczne doszktałanie kadr pomocy społecznej w powiecie i w gminach (szkolenia, warsztaty, kursy, konferencje, superwizje) oraz zachęcanie do podjęcia specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego.
3. Świadczenie doradztwa metodycznego dla kierowników i pracowników jednostek pomocy społecznej z powiatu.
4. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w powiecie i w gminach wschodzących w jego skład poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
5. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
6. Upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez sieć Internet.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Nawiązywanie i rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także na poziomie gminnym), w szczególności działającymi w obszarze polityki społecznej.
2. Zlecanie przez samorządy gminne i powiatowy zadań z zakresu polityki społecznej organizacjom pozarządowym i podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego.
3. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet powiatu źródeł finansowania.
4. Zachęcanie mieszkańców powiatu do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych
5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

3. OCENA WDROŻENIA STRATEGII OBOWIĄZUJĄCEJ DO 2015 ROKU

Ocena wdrożenia strategii, dla której rok 2015 zamknął okres programowania, stanowi ważny punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy Panki na lata 2016-2022. W jej ramach zostały wskazane największe osiągnięcia w realizacji wyznaczonych kierunków działań (w tym wprowadzone w życie programy i projekty socjalne) oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

Trudności we wdrażaniu strategii

- brak środków finansowych na zatrudnienie asystenta rodziny, psychologa,
- brak chęci beneficjentów do udziału w kursach doszkalcających, aktywizacji zawodowej,
- brak w gminie placówek specjalistycznych – psychologicznych, mających na celu pracę z rodzinami z problemem uzależnienia, przemocy itp., konieczność dojazdów do innej miejscowości,
- brak lokalu na utworzenie mieszkań chronionych, socjalnych.

Osiągnięcia w realizacji strategii

- podpisanie umowy z Bankiem Żywności,
- zatrudnienie w placówkach oświatowych psychologa, pedagoga,
- dożywianie dzieci w szkole,
- utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego,
- zbiórka odzieży dla najuboższych,
- organizacja prac społecznie użytecznych, robót publicznych, prac interwencyjnych, staży,
- utworzenie prywatnego domu opieki dla seniorów,
- stała współpraca z Lokalną Grupą Działania Zielony Wierzchołek Śląska w Kłobucku – organizatorem różnego rodzaju rajdów rowerowych, wycieczek, imprez,
- współpraca ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Panek – organizatorem imprez kulturalnych,
- rozwinięcie działalności emerytów i rencistów,
- utworzenie jednego przedszkola publicznego – oddział oraz jednego przedszkola prywatnego.

Programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych

- rozwijanie aktywnych form pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnym, z problemami społecznymi,

- system wsparcia na rzecz osób bezrobotnych.

Beneficjenci: osoby długotrwale bezrobotne.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować w latach 2008-2015

- utworzenie punktu psychologicznego na terenie gminy,
- utworzenie mieszkań chronionych, socjalnych,
- zatrudnienie asystenta rodziny, psychologa.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA GMINY

Gmina Panki to gmina wiejska, położona w północno-zachodniej części województwa śląskiego, w środkowo-zachodniej części powiatu kłobuckiego. Od północy gmina Panki graniczy z miastem i gminą Krzepice, częściowo z gminą Opatów, od wschodu z gminami Opatów i Wręczyca Wielka, zaś od południa i zachodu z gminą Przystajń. Centralnym ośrodkiem gminy jest miejscowość Panki, która jest jedną z najstarszych miejscowości na Ziemi Częstochowskiej.

Gmina obejmuje powierzchnię 55,03 km². Pod względem fizycznogeograficznym jej obszar położony jest w makroregionie zwanym Wyżyną Woźnicko-Wieluńską, w obrębie dwóch mezoregionów: Wyżyny Wieluńskiej i Progu Herbskiego. Pod względem hydrograficznym gmina położona jest w dorzeczu rzeki Liswarty i jej dopływów: Pankówki – przepływającej przez centralny obszar gminy i Pyszczyki – znajdującej się w północno-wschodnim obszarze.

Gmina Panki jest jedną z dziewięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu kłobuckiego. W skład gminy wchodzi piętnaście miejscowości, które tworzą dwanaście sołectw: Aleksandrów, Cyganka-Pacanów, Jaciska, Janiki-Ślusarze, Kałmuki, Kawki, Konieczki, Kostrzyna-Kotary, Panki, Praszczki, Zwierzyniec Trzeci, Żerdzina.

2. DEMOGRAFIA

Z końcem 2014 roku gmina Panki liczyła 5.103 mieszkańców, w tym 2.583 kobiety, które stanowiły 50,62% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadały 102 kobiety). Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 93 osoby na km². Szczegółowe dane na temat struktury wiekowej ludności gminy i jej zmian w latach 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1.017	996	982
liczba osób w wieku produkcyjnym	3.195	3.200	3.208
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	897	915	913
ogółem	5.109	5.111	5.103

Dane Urzędu Gminy Panki.

W latach 2012-2014 liczba dzieci i młodzieży zmniejszała się z roku na rok, liczba osób w wieku produkcyjnym wzrastała, natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym ulegała wahaniom.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak przyrost naturalny (będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów) oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba urodzeń żywych	37	46	32
liczba zgonów	42	50	54
przyrost naturalny	-5	-4	-22

Dane Urzędu Gminy Panki.

W roku 2014 liczba urodzeń żywych wynosiła 32 i zmniejszyła się w stosunku do lat poprzednich (37 w 2012 r. i 46 w 2013 r.). W całym analizowanym okresie liczba zgonów była wyższa od liczby urodzeń. Przyrost naturalny był stale ujemny, w 2014 r. nastąpił spory spadek w stosunku do lat poprzednich (-5 w 2012 r., -4 w 2013 r., -22 w 2014 r.).

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba zameldowanych osób spoza gminy	53	48	50
w tym z zagranicy	6	2	6
liczba osób wymeldowanych poza gminę	43	42	33
w tym za granicę	0	0	0
saldo migracji ogółem	+10	+6	+17

Dane Urzędu Gminy Panki.

W latach 2012-2014 saldo migracji było dodatnie (odpowiednio: +10, +6, +17). Migracja ludności do i z gminy odbywała się głównie w ruchu wewnętrznym.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży oraz zwiększającą się liczbę osób starszych. W przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez liczne obecnie grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Panki jest zróżnicowany. Dobrze rozwinięta jest sieć drogowa i wodociągowa, zaopatrująca w wodę ok. 85% mieszkańców gminy. Dalszych inwestycji w gminie wymaga sieć kanalizacyjna, z której korzysta tylko ok. 32% ludności gminy. Na obszarze gminy nie ma sieci gazowej.

Gmina posiada 1 mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków o działaniu automatycznym, zlokalizowaną w miejscowości Panki, obsługującą gminy Panki i Przystajń. Pod koniec 2012 roku w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2007-2013 oczyszczalnia została rozbudowana i zmodernizowana, dzięki czemu jej wydajność zwiększyła się prawie dwuipółkrotnie, ograniczone zostało również skażenie wód gruntowych i powierzchniowych ściekami komunalnymi.

Dane szczegółowe na temat sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i drogowej oraz gospodarki odpadami w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Infrastruktura techniczna w gminie w 2014 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	58,5
liczba przyłączy	1.481
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	17,6
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	1.230
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	–
liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	–
sieć drogowa	
długość dróg gminnych (w km)	39,75
gospodarka odpadami	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków	3.230

Dane Urzędu Gminy Panki.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie w analizowanym okresie zrealizowano w gminie. Inwestycje te, poza sferą techniczną, przeprowadzono w obszarze kultury, sportu

i rekreacji. Do najważniejszych inwestycji zrealizowanych w gminie Panki w latach 2012-2014 należą:

- zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Panki,
- przebudowa ciągu pieszo-rowerowego w miejscowości Janiki,
- wymiana w wodociągu rur azbestowych w miejscowości Panki oraz budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Panki, ul. 3 Maja i Głębokiego,
- rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Panki,
- przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Panki, ul. Polna,
- przebudowa drogi gminnej w miejscowości Panki, ul. Ogrodowa,
- budowa zespołu boisk sportowych „ORLIK 2012” w miejscowości Panki,
- budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Cyganki,
- ścieżka zdrowia – wykonanie urządzeń zręcznościowych dla dzieci i młodzieży,
- wykonanie projektu rekreacyjno-sportowego „PZU Trasy Zdrowia”,
- remont i wyposażenie remizo-świetlicy w miejscowości Panki,
- utworzenie wielopokoleniowego miejsca aktywnego wypoczynku na świeżym powietrzu w miejscowości Panki,
- remont i wyposażenie remizo-świetlic wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowościach: Kawki, Konieczki, Kałmuki, Kostrzyna, Janiki i Praszczuki,
- utworzenie miejsca rekreacji poprzez budowę placu zabaw i siłowni w miejscowości Janiki,
- zakup instrumentów dla Orkiestry Dętej w Pankach.

4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Sieć drogowa o wyraźnym układzie centrycznym jest w gminie dobrze rozwinięta. Największe znaczenie ma droga wojewódzka nr 494 Bierdzany – Olesno – Przystajń – Panki – Wręczyca Wielka — Częstochowa (łącząca Częstochowę z drogą krajową nr 45 w Bierdzanach). Droga jest ważnym szlakiem komunikacyjnym łączącym północną część województwa śląskiego i Opolszczyznę. Dla komunikacji wewnętrznej w gminie większe znaczenie mają drogi powiatowe, łączące Panki z sąsiednimi miastami (Krzepice, Kłobuck) i pozostałymi miejscowościami leżącymi na terenie gminy, a także drogi gminne, stanowiące lokalne połączenia poszczególnych miejscowości gminy.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa Herby Nowe – Kępno – Oleśnica, która obsługuje wyłącznie lokalny ruch pasażerski.

Usługi komunikacyjne w gminie świadczy m.in. PKS Częstochowa S.A.

Dobre połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy miejscowości: Panki, Praszczyki i Kawki. Z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości: Kałmuki, Janiki, Aleksandrów, Jaciska, Żerdzina, Koski, Cyganka, Pacanów i Zwierzyniec Trzeci.

5. GOSPODARKA

Panki to gmina typowo rolnicza. Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy jest wysoki i wynosi 57%. W strukturze użytków rolnych przeważają grunty orne, co potwierdzają dane przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

powierzchnia gminy ogółem		5.494 ha
powierzchnia użytków rolnych ogółem		3.134 ha
w tym:	grunty orne	2.337 ha
	sady	14 ha
	łąki i pastwiska	783 ha
powierzchnia lasów i gruntów leśnych		1.873 ha
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków		487 ha

Dane Urzędu Gminy Panki.

Na terenie gminy przeważają gleby niższych klas bonitacyjnych, głównie V i VI (ponad 50% powierzchni gruntów ornych). W kategorii kompleksów przydatności rolniczej gleb najliczniej występują tu kompleksy gleb żytnich słabych, żytnich bardzo słabych i kompleks zbożowo-pastewny słaby.

Rolnictwo w gminie w przeważającej części oparte jest na drobnych gospodarstwach ze słabą specjalizacją. Tradycyjne, małoobszarowe rolnictwo nie pozwala na utrzymanie się z niego całych rodzin. Źródłem utrzymania ludności gminy Panki jest przede wszystkim praca najemna.

Obszar łąk i pastwisk stanowi ogółem 14,3% powierzchni gminy, sady obejmują 0,3% jej obszaru. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych stanowi ogółem 34,1% powierzchni gminy.

Panki należą do najstarszych miejscowości przemysłowych regionu, przez 600 lat były zagłębiem górniczo-hutniczym. Zagłębie to powstało dzięki istnieniu na Ziemi Częstochowskiej największego w kraju złoża rudy żelaza. Złoże to występuje w poprzek obszaru byłego województwa i ciągnie się od okolic Wielunia, poprzez rejon Częstochowy po okolice Zawiercia. Dostępny do eksploatacji pokład rudy ma 130 km długości i od 15 do 20 km szerokości. Wydobycie rudy zaczęło się w 1374 r., gdy książę Władysław Opolczyk wydał braciom Pankom przywilej kopania rudy żelaza oraz założenia kuźnicy. W latach 1934-1969 wydobywano rudę na trzech obszarach (na południowy zachód od Panek) o wspólnej nazwie Kopalnia „Krystyna”. Wydobycie zakończono w 1969 r., gdy zaprzestano eksploatacji rudy żelaza w kopalni „Krystyna II” w związku z przestawieniem krajowego hutnictwa na rudy importowane. Dzisiaj pozostały po tych wyrobiskach tylko niewielkie wzgórki (dawne hałdy).

Na terenie gminy Panki działają przede wszystkim podmioty gospodarcze o charakterze handlowym, usługowym i wytwórczym. W większości są to podmioty małe i średnie. Wśród nich wymienić należy m.in. najbardziej znaną firmę MASKPOL S.A. Przedsiębiorstwo Sprzętu Ochronnego (Konieczki), ZAKŁAD MASARSKI Małgorzata i Eugeniusz Jędrycha s.c. (Konieczki), EKOMEX-PILŚNIAK Sp. z o.o. (Panki), STOLLIDO Galeria Mebli (Panki), Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe „Bud-Met”, Przedsiębiorstwo Usług Sanitarnych „JARCHEM” (Panki), MEBLOTEL Producent Mebli (Panki), TELMA – meble (Panki) i inne. Nowo powstałe zakłady pracy w gminie w latach 2012-2014 to m.in. Pracownia Kaletnicza (Panki), Gabinet Masażu Tactus (Panki), P.P.H.U. „Kamline” (Panki), „Orchidea” (Praszczyki), „Estetica” (Praszczyki), Zakład Fryzjerski (Panki), P.P.H.T. „Omega” (Janiki), P.H.U. „Blanka Plus” (Konieczki), Agencja Reklamowo-Fotograficzna (Panki), „R&B” Alkohole sklep (Panki), Zakład Instalatorstwa Elektrycznego (Panki).

W roku 2013 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie wzrosła w stosunku do roku poprzedniego, zaś w roku 2014 pozostawała na tym samym poziomie, co w roku 2013 (385 w 2012 r., 399 w 2013 r., 399 w 2014 r.). Przeważająca liczba podmiotów gospodarczych w gminie funkcjonowała w sektorze prywatnym, głównie były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Podmioty gospodarcze działały głównie w takich sekcjach, jak: handel i naprawy (119), budownictwo (83) oraz przetwórstwo przemysłowe (72). Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba podmiotów w sektorze publicznym	13	14	14
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	372	385	385
liczba podmiotów ogółem	385	399	399

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2014 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12
górnictwo i wydobywanie	–
przetwórstwo przemysłowe	72
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	–
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją transport i gospodarka magazynowa	2
budownictwo	83
handel hurtowy, detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	119
transport i gospodarka magazynowa	17
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4
informacja i komunikacja	1
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	9
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	17
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	12
edukacja	11
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	6
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3
pozostała działalność	25

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych. W latach 2012-2013 liczba budynków mieszkalnych w gminie Panki wzrastała (z 1.472 w 2012 r. do 1.477 w 2013 r.). W analizowanym okresie wzrosła liczba mieszkań (z 1.622 w 2012 r. do 1.635 w 2013 r.). Analogicznie wzrosła liczba izb mieszkalnych (z 7.233 w 2012 r. do 7.312 w 2013 r.) i łączna powierzchnia użytkowa mieszkań (z 156.552 m² w 2012 r. do 158.334 m² w 2013 r.).

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w gminie wzrosła z 96,5 m² w 2012 r. do 97,1 m² w 2013 r. Także przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę zwiększyła się z 30,7 m² w 2012 r. do 31,2 m² w 2013 r. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba budynków mieszkalnych w gminie	1.472	1.477	1.482
liczba mieszkań	1.622	1.635	1.640
liczba izb	7.233	7.312	7.338
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	156.552	158.334	159.538
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	96,5	97,1	97,3
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	30,7	31,2	31,4

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2014 nieznacznie zmniejszała się liczba mieszkań komunalnych (z 21 w 2012 r. do 19 w 2014 r.), a tym samym ich ogólna powierzchnia (z 940 m² w 2012 r. do 848 m² w 2014 r.) i liczba izb w tych mieszkaniach (z 47 w 2012 r. do 40 w 2014 r.). Zmniejszyła się również liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych (z 51 w 2012 r. do 45 w 2014 r.).

W analizowanym okresie w gminie liczba mieszkań socjalnych pozostawała na tym samym minimalnym poziomie (po jednym w każdym roku), tym samym nie zmieniała się ich łączna powierzchnia (48 m²) oraz liczba izb w tych mieszkaniach (po 2). W każdym roku w mieszkaniu socjalnym zamieszkiwały po 2 osoby. Szczegółowe dane na temat mieszkań komunalnych i socjalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe będące w posiadaniu gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba mieszkań komunalnych	21	20	19
liczba izb w mieszkaniach komunalnych	47	44	40
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	940	899	848
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	51	49	45
liczba mieszkań socjalnych	1	1	1
liczba izb w mieszkaniach socjalnych	2	2	2
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	48	48	48
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	2	2	2

Dane Urzędu Gminy Panki.

W analizowanym okresie oddano w gminie do użytkowania łącznie 32 nowe mieszkania. Przy tym liczba oddawanych w latach 2012-2014 do użytkowania nowych mieszkań ulegała wahaniom (11 w 2012 r., 14 w 2013 r., 7 w 2014 r.). Wahaniom ulegała też liczba nowych izb mieszkalnych oddawanych w ciągu roku do użytkowania (56 w 2012 r., 83 w 2013 r., 37 w 2014 r.), jak również łączna powierzchnia użytkowa oddawanych mieszkań (1.596 m² w 2012 r., 2.288 m² w 2013 r., 1.053 m² w 2014 r.).

W latach 2012-2014 oddano w gminie do użytkowania w sumie 6 nowych budynków niemieszkalnych (2 w 2012 r. i 4 w 2013 r.) o łącznej powierzchni użytkowej 3.958 m² (765 m² w 2012 r. i 3.193 m² w 2013 r.). W 2014 roku nie został oddany do użytkowania ani jeden budynek niemieszkalny.

Poniższa tabela prezentuje dane na temat oddanych do użytkowania nowych mieszkań i budynków niemieszkalnych.

Tabela 10. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	11	14	7
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	56	83	37
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	1.596	2.288	1.053
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	2	4	0
powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania (w m ²)	765	3.193	0

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek	12	15	15
w tym liczba przyznanych decyzji	29	21	25
liczba przyznanych dodatków	90	115	121
wartość przyznanych dodatków	11.490,42 zł	17.241,76 zł	18.238,02 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

W latach 2012-2013 liczba rodzin w gminie, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, wzrosła (z 12 w 2012 r. do 15 w 2013 r.), zaś w roku 2014 pozostawała na poziomie roku poprzedniego. Liczba przyznanych dodatków zwiększała się z roku na rok (90 w 2012 r., 115 w 2013 r., 121 w 2014 r.), wzrastała także wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (11.490,42 zł w 2012 r., 17.241,76 zł w 2013 r., 18.238,02 zł w 2014 r.).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacał także gospodarstwom domowym, dodatki energetyczne. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 12. Dodatki energetyczne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek	0	0	7
liczba przyznanych dodatków	0	0	51
wartość przyznanych dodatków	0	0	761,88 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

W analizowanym okresie – lata 2012-2014 – dodatek energetyczny był wypłacany tylko w 2014 roku. GOPS przyznał siedmiu rodzinom 51 świadczeń na kwotę 741,88 zł. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne od lipca 2015 realizowane są bezpośrednio w Urzędzie Gminy w Pankach.

7. EDUKACJA I KULTURA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od dzieciństwa jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym

samym poziomie konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2013/2014 w gminie Panki funkcjonowało 8 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 2 przedszkola (jedno publiczne i jedno niepubliczne), 2 oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, 3 szkoły podstawowe oraz jedno gimnazjum. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2013/2014

nazwa i adres placówki	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
Publiczne Przedszkole, ul. 1 Maja, 42-140 Panki	111	10
Centrum Językowe „Megan Crow” Tęczowe Przedszkole Punkt Przedszkolny, ul. Tysiąclecia 22, 42-140 Panki		
Dwa oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	44	6
Zespół Szkół w Pankach Szkoła Podstawowa, ul. Tysiąclecia 17, 42-140 Panki	294	38
Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica w Aleksandrowie, Aleksandrów 31, 42-140 Panki		
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II, Konieczki 64, 42-140 Panki		
Zespół Szkół w Pankach Gimnazjum, ul. Tysiąclecia 17, 42-140 Panki	132	21

Dane Urzędu Gminy Panki.

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Działalność kulturalną w gminie Panki organizuje i prowadzi Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Pankach. Jest to instytucja samorządowa, która realizuje zadania w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury. W Ośrodku funkcjonują koła zainteresowań, m.in. Koło Wędkarskie.

GOKiS realizuje wiele ciekawych imprez o charakterze kulturalno-rekreacyjnym – Występy Orkiestry Dętej, środowiskowe imprezy okolicznościowe, konkursy i festyny.

W Pankach funkcjonuje również Gminna Biblioteka Publiczna, której zadaniem jest gromadzenie, opracowanie i udostępnienie zbiorów bibliotecznych oraz upowszechnienie wiedzy na obszarze gminy. Biblioteka organizuje wiele akcji i imprez promujących czytelnictwo i aktywizujących kulturowo społeczność lokalną, wśród których wymienić można m.in. spotkania autorskie, konkursy literackie, czytanie przedszkolakom, Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci, Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich, „Urodziny Koziółka Matołka”, „Urodziny Kubusia Puchatka”, spotkania z wnukami z okazji Dnia Babci i Dziadka.

Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kultury przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Placówki kultury w gminie w 2014 roku

nazwa placówki i adres	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, ul. 1 Maja 8, 42-140 Panki	100	4
Gminna Biblioteka Publiczna, ul. Tysiąclecia 5, 42-140 Panki	765	2

Dane Urzędu Gminy Panki.

W gminie organizowane są liczne, cieszące się popularnością wśród ludności gminy festyny i imprezy, m.in. Dożynki Gminno-Parafialne, cykliczna impreza rockowa „Pankowisko”, „Piknik rodzinny o Uśmiech Dziecka”, „Powiatowa Prezentacja Tradycji Wielkanocnych”, „Gminny Konkurs Bożonarodzeniowy” oraz wiele innych wydarzeń.

8. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Panki funkcjonują 3 zakłady opieki zdrowotnej (w tym 2 niepubliczne) i prowadzone są 4 prywatne praktyki lekarskie. Na terenie gminy funkcjonują również 2 apteki. Dane szczegółowe na temat zakładów opieki zdrowotnej i prywatnych praktyk lekarskich przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2014 r.

nazwa placówki	adres
Gminny Ośrodek Zdrowia Panki Przychodnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej Poradnia Ogólna	ul. 1 Maja 12, 42-140 Panki
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „NOVO-MED” s.c. Centrum Profilaktyki i Lecznictwa	ul. 1-go Maja 12, 42-140 Panki
Prywatne Centrum Usług Medycznych „Ako-Med” s.c.	ul. 1 Maja 12, 42-140 Panki
Edyta Gajda Gabinet lekarski	ul. Zwierzyniecka 3, 42-140 Panki
Poradnia Stomatologiczna M.S. Dent Małanij-Saleh Spółka Partnerska	ul. Tysiąclecia 7, 42-140 Panki
Gabinet Stomatologiczny lek. stom. Cukier-Berg Katarzyna	ul. Wspólna 7, 42-140 Panki
Gabinet Stomatologiczny lek. stom. Borecka Kazimiera	ul. 1 Maja 12, 42-140 Panki
Apteka	ul. 1 Maja 10, 42-140 Panki
Apteka	ul. Tysiąclecia 3, 42-140 Panki

Dane Urzędu Gminy Panki.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jej terenie.

W poniższych tabelach przedstawiono, jako reprezentatywne dla gminy, dane za 2014 rok uzyskane z Przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej Poradni Ogólnej w Pankach.

Tabela 16. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2014 roku

rodzaj schorzenia		liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
choroby tarczycy		1
niedożywienie		57
otyłość		44
padaczka		3
dziecięce porażenie mózgowe		1
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka		90
alergia – dychawica oskrzelowa		29
zniekształcenia kręgosłupa		21
choroby układu moczowego		3
wady rozwojowe układu krążenia		8
zaburzenia rozwoju		2
w tym:	zaburzenia rozwoju fizycznego	1
	zaburzenia rozwoju psychomotorycznego	1
trwałe uszkodzenia narządu ruchu		2
inne schorzenia wymagające opieki czynnej		26

Dane Przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej Poradni Ogólnej w Pankach.

Tabela 17. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2014 roku

rodzaj schorzenia		liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
nowotwory		14
choroby tarczycy		11
cukrzyca		108
niedokrwistość		10
choroby układu krążenia		293
w tym	choroba nadciśnieniowa	103
	choroby naczyń mózgowych	14
	niedokrwienność serca (w tym przebyty zawał serca)	52
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa		21
przewlekłe choroby układu trawiennego		19
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej		55

Dane Przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej Poradni Ogólnej w Pankach.

W 2014 roku pod opieką Przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej Poradni Ogólnej w Pankach było 222 dzieci i młodzieży oraz 219 osób dorosłych z gminy.

W 2014 roku u największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (90 osób), niedożywienie (57 osób) oraz otyłość (44 osoby). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (293 osoby), cukrzycą (108 osób) oraz chorobami układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (55 osób).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 18. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2014 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady patronażowe oraz badania bilansowe, w tym przesiewowe niemowląt (lekarskie) (dzieci do 1. roku życia)	118
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego (dzieci do lat 3)	98
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych (dzieci do 1. roku życia)	28
wizyty patronażowe oraz testy przesiewowe u niemowląt wykonane przez pielęgniarki (dzieci do 1. roku życia)	63
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	334
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	262

Dane Przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej Poradni Ogólnej w Pankach.

W 2014 roku w Przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej Poradni Ogólnej w Pankach poradami patronażowymi oraz badaniami bilansowymi, w tym przesiewowymi objęto 118 dzieci do 1. roku życia, natomiast poradami profilaktycznymi lekarza rodzinnego zostało objętych 98 dzieci do lat 3.

Wizytami profilaktycznymi pielęgniarek i położnych zostało objętych 28 dzieci do 1 roku życia, zaś wizytami patronażowymi oraz testami przesiewowymi – 63 niemowląt. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 334 dzieci i młodzieży, w tym 262 osoby zbadano zgodnie z programem badań profilaktycznych.

9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Na terenie gminy od 1935 roku działa Klub Sportowy Panki, w skład którego wchodzi drużyny piłki nożnej zarówno seniorów, jak i grup młodzieżowych: juniorów, trampkarzy, młodzików i orlików.

W gminie organizowane są liczne imprezy sportowo-rekreacyjne oraz turnieje, m.in.: Turniej Piłki Siatkowej Drużyn Mieszanych, turniej „Panki Cup”, Ogólnopolski Turniej Młodzików „Panki Cup”, charytatywny turniej piłki nożnej pod hasłem: „Nie zapominajmy o Darku”, „Turniej Pankowskich Ulic w Halowej Piłce Nożnej o Puchar Wójta Gminy Panki”.

Obszary, w których realizowane są działania obejmujące kulturę fizyczną, to wychowanie fizyczne, rekreacja i turystyka, rehabilitacja ruchowa oraz sport. Zaplecze sportowo-rekreacyjne gminy tworzą szkolne sale gimnastyczne i boiska sportowe oraz:

- Hala Sportowa w Pankach – budynek posiada pełnowymiarowe boisko 36x18 m, 200 miejsc na widowni, ogromny hol oraz szatnię z węzłem sanitarnym. Hala służy nie tylko dzieciom i młodzieży szkolnej, ale także wszystkim mieszkańcom gminy,
- nowoczesny kompleks boisk w Pankach, wybudowany w ramach programu „Moje Boisko – ORLIK 2012”,
- Stadion Klubu Sportowego w Pankach – pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej, 3-rzędowa zadaszona trybuna na 124 miejsca siedzące oraz 130 miejsc siedzących niezadaszonych,

- boisko rekreacyjne w Konieczkach,
- siłownię w Pankach, Janikach i Kostrzynie,
- ciąg pieszo-rowerowy w Janikach,
- „PZU Trasa Zdrowia” – w 2014 roku gmina znalazła się w gronie 30 gmin – finalistów konkursu na realizację projektu – minikompleksu rekreacyjno-sportowego, którego centralnym elementem jest wytyczona, oznakowana i wyposażona w proste instalacje treningowe ścieżka. Trasę charakteryzują: uniwersalność (urządzenia pozwalają nie tylko na wykonywanie wielu wariantów treningów, służą też jako plac zabaw dla dzieci i młodzieży, zachowując przy tym wymagany poziom bezpieczeństwa), interdyscyplinarność (w oparciu o dostępne darmowe programy treningowe, montowane instalacje pozwalają na realizowanie specjalistycznych ćwiczeń, ukierunkowanych na konkretne dyscypliny sportowe), ekologiczność (instalacje zbudowane są z materiałów przyjaznych dla środowiska), intuicyjność (prostota wykonania instalacji sprawia, że każdy użytkownik bez problemu może wykorzystać ich podstawowe funkcje, dodatkowo, przy każdym z urządzeń umieszczona jest tablica informacyjna, obrazująca przykładowe ćwiczenia), ponadpokoleniowość (dzięki stworzonym kilkunastu programom treningowym z instalacji w łatwy sposób mogą korzystać osoby z każdej grupy wiekowej),
- w gminie istnieje też wiele miejsc wypoczynku dla dzieci – place zabaw dla najmłodszych znajdują się w miejscowościach: Kałmuki, Janiki, Kostrzyna, Żerdzina i Panki.

Piękno terenów gminy oraz czyste powietrze przyciągają grzybiarzy, a także turystów. Najciekawsze tereny spacerowo-wypoczynkowe to obszary leśne, przez które m.in. przechodzi szlak turystyczny niebieski – Szlak Rezerwatów Przyrody długości 67,5 km. Prowadzi przez rezerваты „Zamczysko”, „Dębowa Góra” (w granicach Kłobucka), miejscowość Truskolasy (zabytkowy kościół), Panki (rezerwat „Modrzewiowa Góra”), Krzepice (zabytki architektury) i Danków (kompleks zabytków i mury zamku do Lipia – dworek).

Wśród szlaków rowerowych można wymienić:

- szlak dookoła gminy Panki (36 km): Panki – Pacanów – Aleksandrów – Janiki – Zwierzyniec Trzeci – Konieczki – Kałmuki – Kawki – Praszczyki – Żerdzina – Koski – Jaciska – Panki;
- przebiegający przez teren gminy szlak Pankówki (37 km): Kłobuck (Zalew Zakrzew) – Długi Kąt – Klepaczka – Piła Pierwsza – Zamłynie – Kawki – Praszczyki – Żerdzina – Panki – Cyganka – Pacanów – Kuźnica Stara – Mrówczak – Kostrzyna – Dankowice Trzecie – Dankowice Drugie – Krzepice.

Na obszarze gminy (Zwierzyniec Trzeci-Działki, nadleśnictwo i obręb Kłobuck, leśnictwo Zwierzyniec) znajduje się leśny rezerwat przyrody „Modrzewiowa Góra”. Utworzony został w 1957 roku, zajmuje powierzchnię 50,05 ha. Przedmiotem i celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie naturalnego wielogatunkowego lasu mieszanego ze znacznym udziałem modrzewia polskiego w wieku 100-170 lat oraz wspaniałych skupień i okazów dębów – głównie dębu szypułkowego w wieku ponad 200 lat. Na terenie rezerwatu zidentyfikowano około 142 gatunki roślin naczyniowych, w tym 3 objęte są całkowitą ochroną gatunkową: buławnik wielkokwiatowy, gnieźnik leśny i wawrzynek wilcze łyko. Sześć gatunków roślin podlega ochronie częściowej. Wśród występujących tu roślin na uwagę zasługuje rzadka trawa perlówka jednokwiatowa i turzyca orzęsiona. W drzewostanie (poza modrzewiem i dębem) występują: jodła, buk pospolity, grab, brzoza oraz sporadycznie świerk, jawor, jesion i osika. Roślinność rezerwatu tworzy mozaikowy kompleks zbiorowisk leśnych o niezbyt dobrze wykształconych i wyróżniających się fitocenozach. W runie tylko sporadycznie występują gatunki charakterystyczne dla tego zespołu, takie jak: gwiazdnica wielkokwiatowa czy zdrojówka rutewkowata. Spotykana jest też stosunkowo rzadka turzyca drzączkowata. Rezerwat stanowi fragment dużego uroczyska leśnego, ale jednocześnie graniczy z otwartą przestrzenią pól uprawnych i zabudową wsi Działki, co gwarantuje dość pospolity skład gatunkowy i ilościowy występującej tu fauny. Spotkać możemy grupę zwierząt rzadkich lub chronionych, m.in. z owadów: chrząszcze biegaczowate, tęcniki, jelonka rogacza i motyla – mieniaka tęczowca, z płazów – traszkę grzebieniastą i zwyczajną, ropuchę szarą, zieloną i paskówkę oraz rzekotkę drzewną, a z gadów – żmiję zygzakowatą. Z ptaków odnotowano m.in. myszołowa, jastrzębia gołębiarza, kobuza, pustulkę, sowę uszatą, gołębie: siniaka i grzywacza oraz dzięcioła zielonego i czarnego. W rezerwacie stwierdzono również 24 gatunki ssaków, w tym ryjówkę aksamitną, gronostaja, łasicę i popielicę, a z pospolitych: sarnę, borsuka, lisa, wiewiórkę, kunę leśną oraz przejściowo dziką i jelenia. Poza tym od kilku lat zaobserwowano na terenie gminy parę żurawi, które osiedliły się na hałdach, gdzie jest dużo traw i trzciny, a teren jest podmokły. W Polsce żurawie objęte są ścisłą ochroną gatunkową. Na rzece Pankówce i wpływających do niej strumykach (ul. Zielona i Cyganka) zamieszkały bobry. O ich obecności świadczą poćcinane w pobliżu drzewa, żeremie i tamy tworzące dość duże rozlewiska. Poza południowo-wschodnią granicą rezerwatu biorą początek 3 płytkie cieki, które łączą się w 2 bezimienne strumienie i za zachodnią granicą rezerwatu wpadają do rzeki Leszcza, zwaną w górnym biegu Piszczą, wpadającą do Liswarty. Uzupełnieniem oferty rekreacyjnej gminy są lasy Zwierzyniec Trzeci i Jaciska, będące dobrym miejscem grzybobrania.

Baza noclegowa w gminie obejmuje Gospodarstwo Agroturystyczne T. Nicer w Zwierzyńcu Trzecim, dysponujące 25 miejscami noclegowymi. Wśród oferowanych gościom atrakcji są: zbieranie grzybów i jagód, jazda konna, wycieczki rowerowe, spacer po lesie i ogniska.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komisariatu Policji w Krzepicach w 2014 roku na terenie gminy Panki odnotowano 45 przestępstw. Wśród nich dominowały przestępstwa polegające na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości (16 czynów), niepłacenie alimentów (8) oraz uszkodzenia mienia (5). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Przestępstwa popełnione w gminie w 2014 roku

odnotowane przestępstwa	liczba przestępstw
uszkodzenie ciała	1
kradzież cudzej rzeczy	4
przywłaszczenie mienia	4
niepłacenie alimentów	8
kradzież z włamaniem	2
uszkodzenie mienia	5
znęcanie się nad rodziną	2
oszustwa kryminalne	3
nietrzeźwi kierujący	16

Dane Komisariatu Policji w Krzepicach.

Według danych KP w Krzepicach wynika, że przedział wiekowy sprawców zaistniałych przestępstw to 30-50 lat.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów wynikają

ze wskazań sądu opartych na art. 100 Kodeksu rodzinnego. Pomoc ta ma charakter niematerialny i dotyczy umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej.

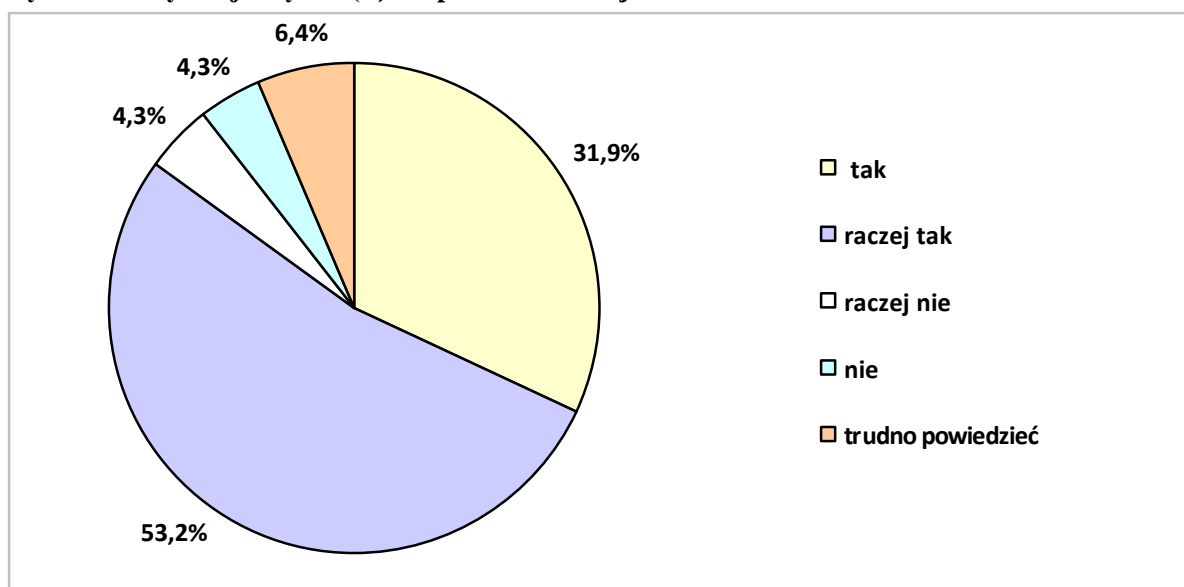
Według danych Kuratora Okręgowego Sądu Okręgowego w Częstochowie na koniec 2014 roku:

- pod dozorem kuratora zawodowego dla dorosłych pozostawało 9 osób z gminy Panki (9 spraw dozorowych),
- pod dozorem kuratora rodzinnego i nieletnich pozostawały 4 sprawy, w tym 3 sprawy opiekuńcze i 1 sprawa dotycząca zobowiązania do podjęcia terapii przeciwalkoholowej.

Łącznie pod dozorem kuratora pozostawało 9 osób w pionie karnym oraz 12 osób w pionie rodzinnym, w tym 4 osoby dorosłe i 7 osób małoletnich oraz 1 osoba w sprawie nadzoru nad alkoholikiem.

Dla dokonania diagnozy stanu bezpieczeństwa publicznego w gminie istotne jest również poznanie opinii mieszkańców gminy na temat ich subiektywnego poczucia bezpieczeństwa. Opinie te zostały zebrane w ramach przeprowadzonego na potrzeby opracowania niniejszej Strategii badania ankietowego. W ankiecie znalazło się pytanie „Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?”, przy czym badaniem objęto zarówno losowo wybranych mieszkańców gminy, jak i osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (przedstawicieli władz gminy, placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia). W sumie uzyskano 48 anonimowych odpowiedzi, których rozkład prezentuje poniższy wykres.

Wykres 1. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (w sumie 85,1%) stwierdziła, że czuje się w miejscu zamieszkania raczej bezpiecznie (53,2%) lub bezpiecznie (31,9%). Odminną opinię wyraziło łącznie 8,6% badanych, a 6,4% respondentów nie potrafiło odpowiedzieć na zadane pytanie.

11. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Panki wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pankach. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, ustawa o systemie oświaty, ustawa o dodatkach mieszkaniowych.

Z końcem 2014 roku kadrę GOPS-u stanowiło 7 osób, w tym: kierownik, 3 pracowników socjalnych oraz 3 pozostałych pracowników. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 20. Stan zatrudnienia w GOPS-ie na koniec 2014 roku oraz potrzeby w tym zakresie

rodzaj stanowiska	liczba pracowników na koniec 2014 roku	o ilu pracowników powinno być więcej? (wg stanu obecnego w przeliczeniu na etaty)
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	3	–
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	–	–
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–
pozostali pracownicy	3	2

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

Zgodnie z zapisem ustawy o pomocy społecznej każdy ośrodek ma obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2014 roku wymóg ten w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pankach był spełniony, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.701 mieszkańców.

Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych ośrodka, uwzględniając obecną sytuację kadrową GOPS-u figuruje m.in. potrzeba zwiększenia o dwie osoby w przeliczeniu na etaty liczbę pozostałych pracowników.

Tabela 21. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie			liczba osób		
			kadra kierownicza	pracownicy socjalni	pozostali pracownicy
wykształcenie	wyższe kierunkowe		1	1	1
	wyższe niekierunkowe		–	–	1
	średnie kierunkowe		–	2	–
	średnie niekierunkowe		–	–	1
	zawodowe i niższe		–	–	–
w tym dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	–	–
		w trakcie realizacji	–	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	2	–
		w trakcie realizacji	–	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			–		–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–		–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–		–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

Na koniec 2014 roku kierownik i jeden pracownik socjalny posiadali wykształcenie wyższe kierunkowe, a dwóch pracowników socjalnych wykształcenie średnie kierunkowe. Dodatkowo kierownik miał specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, zaś dwóch pracowników posiadało specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego. Ponadto, w GOPS na koniec 2014 roku zatrudnionych było trzech pracowników pozostałych, w tym jeden z nich posiadał wykształcenie wyższe kierunkowe.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które

w analizowanym okresie było początkowo ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługiwały, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał 504 zł, a gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekraczał 583 zł.

Od października 2012 roku zmieniło się kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej, które zostało ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Podwyższone zostało również kryterium dochodowe stosowane przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługują, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługiwały z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 725 zł.

Od października 2015 roku kryteria dochodowe dla celów pomocy społecznej wynoszą odpowiednio 634 zł dla osoby samotnej oraz 514 zł dla osoby w rodzinie, w przypadku świadczeń rodzinnych od listopada 2015 roku uprawnione będą osoby, których dochód osoby w rodzinie albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności (dzieci do 16 r.ż.) lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności (powyżej 16 r.ż.), jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł.

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na realizację zadań w latach 2012-2014.

Tabela 22. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy

wielkość wydatków	2012	2013	2014
ogółem	1.221.839 zł	1.259.852 zł	1.198.161 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	136.121 zł	142.916 zł	145.275 zł
w tym na świadczenia rodzinne	1.085.718 zł	1.116.936 zł	1.052.886 zł
na zadania własne gminy	51.161 zł	42.730 zł	54.468 zł
na zadania zlecone gminie	1.170.678 zł	1.217.122 zł	1.143.693 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

W latach 2012-2014 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy ulegała wahaniom (1.221.839 zł w 2012 r., 1.259.852 zł w 2013 r., 1.198.161 zł w 2014 r.). Dominującą pozycję stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych gminie, wśród których przeważały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych, przede wszystkim w postaci zasiłków rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych i w naturze oraz zasiłków okresowych i stałych. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2012-2014.

Tabela 23. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	135	139	146
liczba rodzin	83	88	91
liczba osób w rodzinach	269	258	263
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	5,3%	5,0%	5,2%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2012-2014 ulegała niewielkim wahaniom (269 osób w rodzinach w 2012 r., 258 osób w rodzinach w 2013 r., 263 osoby w rodzinach w 2014 r.). Tym samym wahaniom ulegał również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (z 5,3% w 2012 r. przez 5,0% w 2013 r. do 5,2% w 2014 r.). Oprócz osób korzystających z pomocy społecznej ponad 15 % mieszkańców stanowi grupa ludzi korzystających ze świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego czy innych form pomocy realizowanych przez GOPS.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2014 roku.

Tabela 24. Struktura wiekowa odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2014 roku

wiek	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	65
17-21 lat	10
22-30 lat	36
31-40 lat	44
41-50 lat	54
51-60 lat	48
61-70 lat	3
71 lat i więcej	3

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

Tabela 25. Struktura beneficjentów pomocy społecznej w gminie ze względu na aktywność zawodową w 2014 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18. roku życia według decyzji administracyjnych
pracuje	14
pracuje dorywczo	10
nie pracuje	28
studiuje/uczy się	1
na rencie	10
na emeryturze	3
na zasiłku dla bezrobotnych	2
bezrobotny bez prawa do zasiłku	28

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2014 roku wykazała, że największe grupy stanowiły osoby w wieku do 16 lat (65 osób) i 41-50 lat (54 osoby) oraz osoby w wieku 51-60 lat (48 osób) i osoby w wieku 31-40 lat (44 osoby). Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejsze grupy w 2014 roku stanowiły osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku oraz niepracujące (po 28 osób), osoby pracujące (14 osób), a także osoby pracujące dorywczo oraz osoby na rencie (po 10 osób).

Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w 2014 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie i dotknięte bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów

przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
ubóstwo	65	65	64	209	193	178
bezdomność	0	0	1	0	0	1
potrzeba ochrony macierzyństwa	16	13	12	90	71	70
bezrobocie	43	44	42	148	137	119
niepełnosprawność	21	20	24	65	46	56
długotrwała lub ciężka choroba	42	50	47	115	127	122
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	20	19	22	71	68	72
przemoc w rodzinie	4	6	17	18	23	60
alkoholizm	5	3	12	22	7	28
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	2	0	6	3	0
zdarzenie losowe	0	0	1	0	0	3

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

W latach 2012-2014 zdecydowanie najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były ubóstwo i długotrwała lub ciężka choroba. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS-u z powodu ubóstwa spadała (209 w 2012 r., 193 w 2013 r., 178 w 2014 r.), zaś z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby ulegała wahaniom (115 w 2012 r., 127 w 2013 r., 122 w 2014 r.).

Ważnymi przyczynami udzielania pomocy były również bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z powodu bezrobocia spadała (148 w 2012 r., 137 w 2013 r., 119 w 2014 r.), zaś liczba osób w rodzinach objętych wsparciem w związku z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ulegała wahaniom (71 w 2012 r., 68 w 2013 r., 72 w 2014 r.). Istotne przyczyny świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiły także problemy potrzeby ochrony macierzyństwa – liczba osób w rodzinach spadała (90 w 2012 r., 71 w 2013 r., 70 w 2014 r.) oraz przemocy w rodzinie – liczba osób w rodzinach rosła (18 w 2012 r., 23 w 2013 r., 60 w 2014 r.).

Kolejnymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były niepełnosprawność i alkoholizm. W mniejszym stopniu mieszkańcy gminy korzystali

z pomocy społecznej z takich przyczyn, jak: zdarzenie losowe, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego oraz bezdomność.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2012-2014

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
pieniężna	77	73	80	72	70	77	227	190	216
rzeczowa	58	66	67	32	37	40	142	148	158
praca socjalna	X	X	X	87	136	139	262	376	417
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	9	6	10	30	11	31
schronienie	0	0	1	0	0	1	0	0	1
usługi opiekuńcze	0	2	1	0	2	1	0	2	1
skierowanie do domu pomocy społecznej	0	2	1	X	X	X	X	X	X
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	1	2	3	X	X	X	X	X	X
paczki mikołajowe	42	38	32	29	22	17	101	96	72
dofinansowanie kolonii	4	4	3	3	3	2	12	11	16

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

W latach 2012-2014 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej.

Ważną formą wsparcia beneficjentów była również pomoc finansowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze oraz zasiłków stałych i okresowych.

Duże znaczenie miała także pomoc rzeczowa udzielana przede wszystkim w postaci posiłku (realizacja rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”).

Wśród form pomocy świadczonej przez Ośrodek znalazły się również: poradnictwo specjalistyczne, usługi opiekuńcze i udzielenie schronienia, a także dofinansowanie kolonii i paczek mikołajkowych. Osoby, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagają całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, są kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W roku 2013 do DPS-u skierowano 2 osoby, zaś w 2014 r. 1 osobę z gminy. W latach 2012-2014 gmina pokrywała koszt pobytu w DPS-ie dla odpowiednio: 1, 2 i 3 osób.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacał także stypendia i zasiłki szkolne. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 28. Stypendia i zasiłki szkolne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek	27	74	72
liczba przyznanych dodatków	390	592	576
wartość przyznanych dodatków	34.829 zł	42.792 zł	51.285 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

W latach 2012-2014 liczba rodzin w gminie, którym decyzją administracyjną przyznano pomoc w postaci stypendiów i zasiłków szkolnych, ulegała wahaniom (27 w 2012 r., 74 w 2013 r., 72 w 2014 r.). Wahala się również liczba przyznanych dodatków (390 w 2012 r., 592 w 2013 r., 576 w 2014 r.), natomiast wysokość kwot przeznaczonych na ten cel rosła (34.829 zł w 2012 r., 42.792 zł w 2013 r., 51.285 zł w 2014 r.).

W ramach realizowanych zadań GOPS przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 29. Wielkość wydatków na świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	1.016.422 zł	1.006.409 zł	851.439 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

W latach 2012-2014 wielkość wydatków przeznaczonych przez GOPS na realizację świadczeń rodzinnych spadała (1.016.422 zł w 2012 r., 1.006.409 zł w 2013 r., 851.439 zł w 2014 r.).

Tabela 30. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2012 r.

rodzaj świadczenia	liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń
zasiłek rodzinny	413	5.006	436.270 zł
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	14	14	14.000 zł
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	19	225	89.213 zł
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	16	193	32.810 zł
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0	0	0
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	47	588	44.800 zł
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	16	204	14.920 zł
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	313	317	31.300 zł
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	81	815	41.790 zł
zasiłek pielęgnacyjny	70	845	129.285 zł
świadczenie pielęgnacyjne	23	273	138.650 zł
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	34	34	34.000 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

Tabela 31. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2013 r.

rodzaj świadczenia	liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń
zasiłek rodzinny	342	4.527	445.440 zł
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	27	27	27.000 zł
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	13	159	61.120 zł
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	14	171	29.310 zł
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0	0	0
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	40	496	38.080 zł
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	16	204	15.300 zł
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	276	280	27.600 zł
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	81	773	39.150 zł

zasiłek pielęgnacyjny	76	919	139.077 zł
świadczenie pielęgnacyjne	18	218	118.529 zł
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	43	43	43.000 zł
specjalny zasiłek opiekuńczy	1	10	5.200 zł
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego	8	72	7.200 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

Tabela 32. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2014 r.

rodzaj świadczenia	liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń
zasiłek rodzinny	329	3.949	391.642 zł
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	11	11	11.000 zł
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	10	116	45.000 zł
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	12	140	24.120 zł
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0	0	0
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	33	401	32.080 zł
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	16	187	14.500 zł
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	241	241	24.100 zł
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	70	698	35.890 zł
zasiłek pielęgnacyjny	73	888	134.181 zł
świadczenie pielęgnacyjne	11	149	99.533 zł
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	30	30	30.000 zł
specjalny zasiłek opiekuńczy	1	12	6.240 zł
zasiłek dla opiekuna	6	70	65.763 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

W 2014 r., podobnie jak w latach poprzednich, GOPS najczęściej wypłacał zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, zasiłek dla opiekuna oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania oraz wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej. Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne GOPS opłacił w latach 2012-2014 następującą liczbę składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe: w 2012 r. 171 (na kwotę 25.787 zł), w 2013 r. 200

(27.766 zł), a w 2014 r. 110 (22.072 zł) oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne – w 2012 r. 57 (na kwotę 2.711 zł), w 2013 r. 87 (4.072 zł) i w 2014 r. 19 (1.303 zł).

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2012-2014 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pankach mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	27	31	31
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	261	341	359
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	78.680 zł	100.930 zł	112.037 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

Liczba osób, którym w latach 2012-2014 GOPS decyzją przyznał świadczenie alimentacyjne, nieznacznie rosła (27 w 2012 r., 31 w 2013 r., 31 w 2014 r.), tym samym rosła liczba wypłaconych świadczeń (261 w 2012 r., 341 w 2013 r., 359 w 2014 r.). Zwiększała się również wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (78.680 zł w 2012 r., 100.930 zł w 2013 r., 112.037 zł w 2014 r.).

Poza powyżej przedstawionymi formami wsparcia GOPS realizował wiele innych inicjatyw na rzecz mieszkańców gminy – wśród nich między innymi:

- **pomoc niefinansowa** – w ramach realizacji Programu PEAD („Dostarczanie żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej”), polegającego na bezpłatnym przekazywaniu dla najbardziej potrzebujących żywności z zapasów interwencyjnych Unii Europejskiej. Pracownicy socjalni GOPS-u przekazali 3.775 kg żywności osobom potrzebującym, które spełniały wymogi określone w Programie. Dodatkowo przy kwalifikowaniu osób mogło być stosowane kryterium dochodowe. Przydział żywności był odnotowany w karcie pomocy żywnościowej danej rodziny, odbiór kwitowany przez osobę odbierającą żywność w karcie zbiorowej, znajdującej się w GOPS-ie. Pieniądze na realizację programu pochodziły ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Z tej formy pomocy w 2014 roku skorzystało 148 osób. Oprócz tego pracownicy socjalni pomagali także osobom starszym, samotnym, schorowanym, jak również niezaradnym życiowo w załatwianiu spraw urzędowych, sądowych,

w wypełnianiu dokumentów urzędowych, a także w robieniu zakupów, realizacji recept czy rejestracji w Ośrodku Zdrowia;

- **paczki mikołajkowe** – w 2014 roku zorganizowano Mikołaja dla dzieci z rodzin najuboższych oraz rodzin objętych problemem alkoholowym. Przygotowano paczki dla 32 dzieci. Produkty zostały zakupione w markecie w Częstochowie i spakowane przez pracowników GOPS-u. Środki finansowe na paczki w wysokości 1.996,01 zł pochodziły ze środków Gminnego Funduszu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- **kolonie letnie** – przy pomocy finansowej Kuratorium Oświaty w Katowicach zorganizowano wypoczynek letni dla 3 dzieci z terenu gminy. Dzieci spędziły kolonie nad morzem w Pogorzelnicy;
- **Karta Dużej Rodziny** – przyznawana jest rodzinie, która utrzymuje przynajmniej trójkę dzieci (dochód rodziny nie jest kryterium przyznania). Karta przyznawana jest każdemu członkowi rodziny. Uprawnia do zniżek, które oferowane są zarówno przez instytucje państwowe, jak i firmy prywatne. Lista miejsc i wysokość zniżek (dostępna na stronie internetowej) jest aktualizowana na bieżąco. W 2014 roku do GOPS-u wpłynęło 29 wniosków o wydanie karty. Ogółem zostało wydanych 155 Kart Dużej Rodziny.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w gminie Panki nie funkcjonują inne jednostki. Mieszkańcy gminy mogą jednak korzystać z oferty jednostek wsparcia funkcjonujących poza gminą oraz organizacji pozarządowych. Należą do nich m.in.: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kłobucku, które jako jednostki powiatowe obejmują zasięgiem działania mieszkańców gminy Panki.

W roku szkolnym 2013/2014 z różnych form pomocy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej skorzystało ogółem 231 dzieci przedszkolnych i uczniów oraz 15 osób dorosłych (rodziców i nauczycieli) z terenu gminy Panki. Wśród form pomocy były:

- przesiewowe badania logopedyczne – 67 dzieci,
- indywidualna terapia logopedyczna – 4 dzieci,
- przesiewowe badania psychologiczno-pedagogiczne dzieci 5- i 6-letnich – 90 dzieci,
- diagnoza psychologiczno-pedagogiczna z powodu trudności w nauce lub trudności wychowawczych – 40 dzieci,
- warsztatowe zajęcia w Zespole Szkół w Pankach – 30 dzieci,
- indywidualne konsultacje i porady dla rodziców i nauczycieli w ramach działania punktu konsultacyjnego w Zespole Szkół w Pankach – 15 osób.

Poniższa tabela przedstawia wybrane dane dotyczące działalności prowadzonej w latach 2012-2014 przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku w odniesieniu do mieszkańców gminy Panki.

Tabela 34. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	–	1	–
liczba dzieci z gminy adoptowanych	–	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	–	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–	–	–
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	1	1	1
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–	–	–
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	1	1	1
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	–	–	–

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku.

W roku 2013 do adopcji zgłoszono 1 dziecko z gminy. W latach 2012-2014 ani jedno dziecko nie zostało adoptowane ani umieszczone w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W analizowanym okresie każdego roku w rodzinach zastępczych przebywało 1 dziecko z gminy. W latach 2012-2014 liczba rodzin zastępczych, które obejmowały opieką dzieci z gminy, utrzymywała się na tym samym poziomie – odpowiednio: 1, 1 i 1.

Jeśli chodzi o pobyt w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, to w analizowanym okresie nie przebywało tam ani jedno dziecko z gminy. Warto dodać, iż w latach 2012-2014 nie usamodzielniono żadnego z pochodzących z gminy wychowanków rodzin zastępczych.

W 2014 roku mieszkańcy gminy Panki korzystali również z oferty innych jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców gminy objętych przez nie wsparciem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2014 roku

nazwa i adres instytucji	kategoria klienta
Warsztaty Terapii Zajęciowej, Dankowice Drugie 30, 42-160 Krzepice	osoby niepełnosprawne ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności – 5 osób
Warsztaty Terapii Zajęciowej, Hutka, ul. Długa 1, 42-134 Truskolasy	osoby niepełnosprawne ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności – 1 osoba

Dom Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku, ul. Młyńska 1, 46-300 Borki Wielkie	osoby samotne w podeszłym wieku – 1 osoba
Dom Pomocy Społecznej, ul. Drużykowa 16, 42-445 Szczekociny	osoby starsze – 2 osoby
Dom dla Bezdomnych, ul. Srebrna 25, 42-242 Marianka Rędzińska	osoby bezdomne – 1 osoba
Kłobuckie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich ATOL, ul. Targowa 1, 42-100 Kłobuck	osoby uzależnione i współuzależnione – 18 osób
Zakład Opieki Zdrowotnej w Kłobucku, ul. 11 Listopada 5c, 42-100 Kłobuck	korzystanie z poradni specjalistycznych
Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Al. Niepodległości 20/22, 42-200 Częstochowa	osoby niepełnosprawne, dzieci niepełnosprawne
ZUS oddział w Kłobucku, ul. Targowa 3a, 42-100 Kłobuck	osoby niepełnosprawne pobierające renty, renty socjalne, dodatki pielęgnacyjne
KRUS oddział w Kłobucku, ul. 11 Listopada 3a, 42-100 Kłobuck	osoby niepełnosprawne pobierające renty, renty socjalne, dodatki pielęgnacyjne
Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku, ul. Długosza 114, 42-100 Kłobuck	aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych
Komisariat Policji w Krzepicach, ul. Mickiewicza 34, 42-160 Krzepice	interwencje policji, działania w ramach procedury „Niebieska Karta” i Zespołu Interdyscyplinarnego

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2014 roku w gminie Panki funkcjonowało 16 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego (Program współpracy gminy Panki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę dofinansowywania działalności statutowej organizacji oraz doradztwa i konsultacji. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 36. Organizacje pozarządowe w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa	adres
1.	Stowarzyszenie „Panki”	ul. Tysiąclecia 5, 42-140 Panki
2.	Stowarzyszenie Przyjaciół Panek	ul. 1 Maja 8, 42-140 Panki
3.	Stowarzyszenie Gospodarcze Panki 2001	ul. 1 Maja 19, 42-140 Panki
4.	Stowarzyszenie „Nasza Nowoczesna Wieś”	Janiki 4, 42-140 Panki
5.	Ochotnicza Straż Pożarna Panki	ul. Tysiąclecia, 42-140 Panki
6.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kawkach	Kawki, 42-140 Panki
7.	Ochotnicza Straż Pożarna Aleksandrów	Aleksandrów 22, 42-140 Panki
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zwierzyńcu Trzecim	Zwierzyniec Trzeci 29, 42-140 Panki
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Cygance	Cyganka 41, 42-140 Panki
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kałmukach	Kałmuki 37, 42-140 Panki
11.	Ochotnicza Straż Pożarna w Praszczykach	Praszczyki 80, 42-140 Panki
12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Janikach	Janiki 3, 42-140 Panki
13.	Ochotnicza Straż Pożarna w Konieczkach	Konieczki 58a, 42-140 Panki
14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kostrzynie	Kostrzyna 28, 42-140 Panki
15.	Klub Sportowy Panki	ul. Częstochowska 15, 42-140 Panki
16.	Związek Zawodowy Pracowników Przedsiębiorstwa Sprzętu Ochronnego „Maskpol” SA w Konieczkach	Konieczki 1, 42-140 Konieczki

Dane Urzędu Gminy Panki.

W 2014 roku w gminie Panki funkcjonowały 2 parafie Kościoła rzymskokatolickiego:

- Parafia p.w. Świętej Rodziny, ul. 1 Maja 1, 42-140 Panki,
- Parafia p.w. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski, Janiki 31, 42-140 Panki.

13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Panki badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu anonimowej ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 48 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

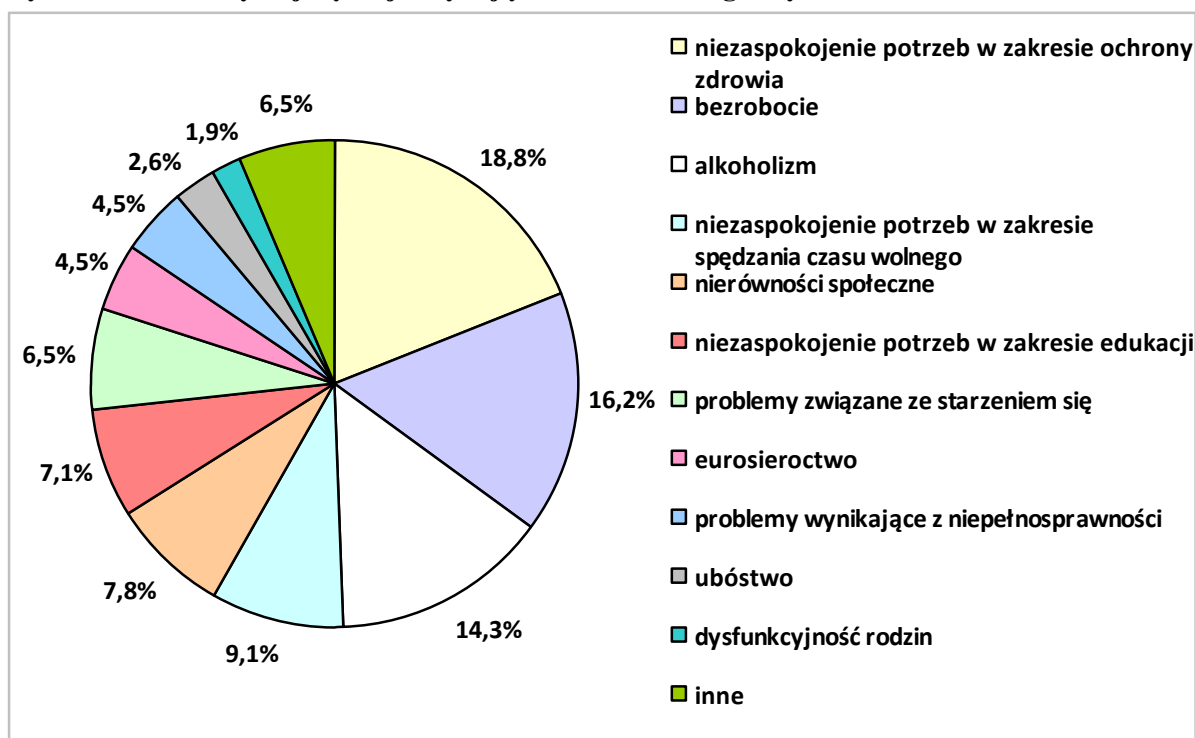
Atuty gminy

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na dobre położenie geograficzne i komunikacyjne gminy przy szlakach drogowych i kolejowych. Duże znaczenie przywiązywali również do unikalnych walorów przyrodniczych, głównie występujących na terenie gminy kompleksów leśnych. Ankietowani zwrócili także uwagę na walory krajobrazowe gminy, czystość środowiska, ciszę i spokój okolicy oraz estetykę i zagospodarowanie przestrzenne. Respondenci wspomnieli też o funkcjonującym na terenie gminy zalewie, wymagającym uporządkowania i doinwestowania. Uznanie mieszkańców zyskała również dobrze rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna, zwłaszcza dostępność obiektów sportowych (hala sportowa, boisko Orlik, place zabaw). Mieszkańcy gminy Panki docenili dobre wykorzystywanie środków unijnych, dzięki którym powstają nowe gminne inwestycje. Badani wspomnieli też o kapitale ludzkim, gospodarności i przedsiębiorczości mieszkańców, która przekłada się na dużą liczbę lokalnych firm. Ankietowani zwrócili również uwagę na zadbane placówki oświatowe oraz dużą liczbę sklepów.

Słabe strony gminy

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wymienianą słabością był niezadowalający stan infrastruktury na obszarze gminy. Za szczególnie dotkliwy respondenci uznali brak chodników i sieci kanalizacyjnej we wsiach położonych poza Pankami. W zakresie infrastruktury drogowej badani wskazywali na zły stan dróg lokalnych i brak ścieżek rowerowych. Kolejną bolączką, na którą ankietowani zwrócili uwagę, był niezadowalający stan służby zdrowia na terenie gminy, w tym niewystarczająca liczba lekarzy specjalistów. Często wymienianą słabością był również brak miejsc pracy i wynikający z tego wysoki poziom bezrobocia, mogący prowadzić do ubożenia społeczeństwa. W tym kontekście respondenci zwracali uwagę na niewystarczającą liczbę lokalnych zakładów pracy mogących dać zatrudnienie oraz ograniczone działania służące pozyskiwaniu inwestorów, co istotnie zmniejsza szanse na pozostanie w gminie osób młodych. Za dotkliwy problem badani uznali także słabe połączenia komunikacyjne z okolicznymi miejscowościami. Według niektórych mieszkańców poważnymi bolączkami gminy są również zaniedbania w sferze oświaty, w tym likwidacja placówek.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

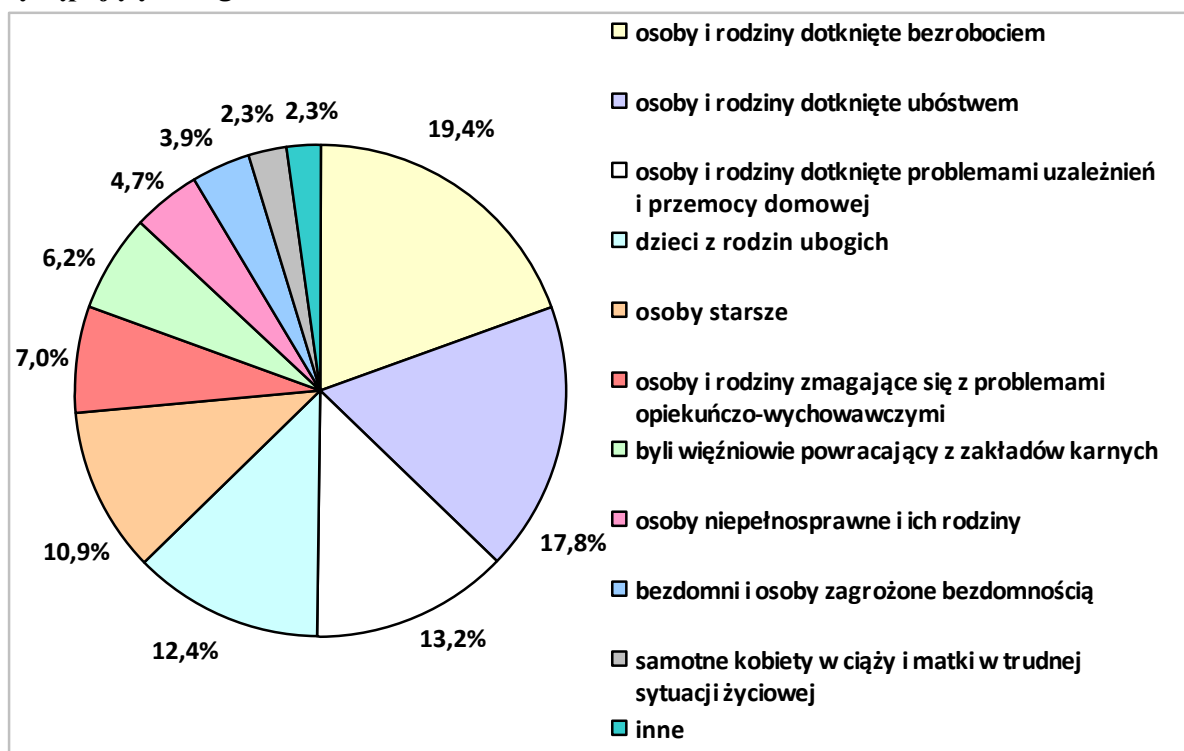
Wykres 2. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli niezaspokojenie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia (18,8%), bezrobocie (16,2%) oraz alkoholizm (14,3%). Szczególną uwagę zwrócili również na niezaspokojenie potrzeb w zakresie spędzania czasu wolnego (9,1%), nierówności społeczne (7,8%), niezaspokojenie potrzeb w zakresie edukacji (7,1%) oraz problemy związane ze starzeniem się (6,5%). W dalszej kolejności wymienili eurosieroctwo i problemy wynikające z niepełnosprawności (po 4,5%), ubóstwo (2,6%) oraz dysfunkcyjność rodzin (1,9%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

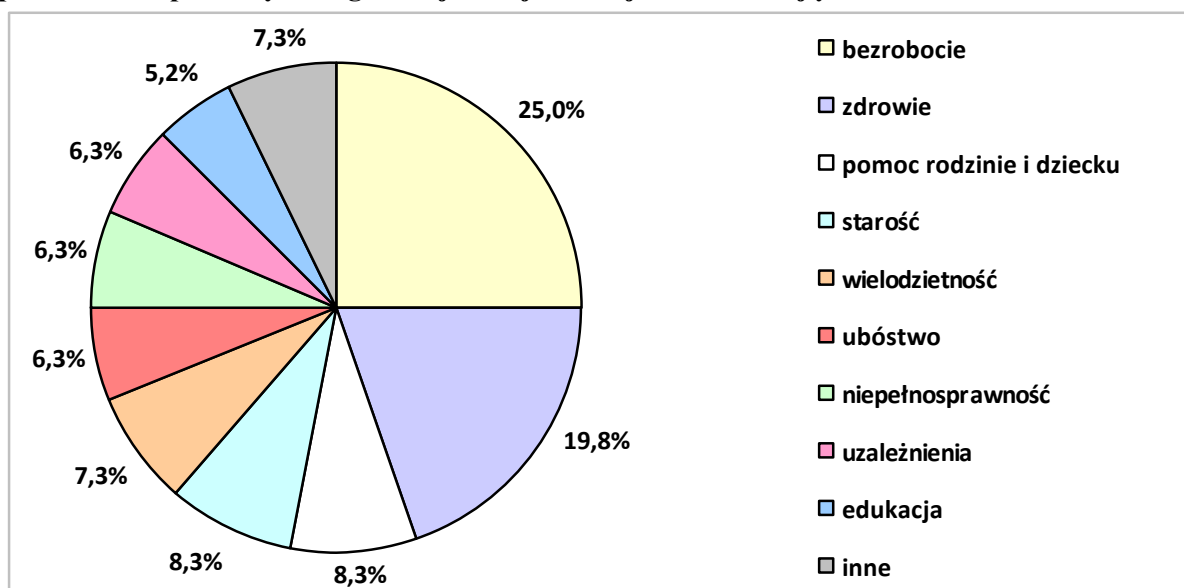

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (19,4%) stwierdziło, że grupą, która najbardziej odczuwa skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte bezrobociem. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali osoby i rodziny dotknięte ubóstwem (17,8%), osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy domowej (13,2%), dzieci z rodzin ubogich (12,4%) oraz osoby starsze (10,9%). Zdaniem respondentów z następstwami problemów społecznych w gminie borykają się również osoby i rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (7,0%), byli więźniowie powracający z zakładów karnych (6,2%), osoby niepełnosprawne i ich rodziny (4,7%) oraz bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością (3,9%), a także samotne kobiety w ciąży i matki w trudnej sytuacji życiowej (2,3%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niewystarczająca. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: bezrobocie (25%), zdrowie (19,8%), pomoc rodzinie i dziecku oraz starość (po 8,3%), wielodzietność (7,3%), ubóstwo, niepełnosprawność i uzależnienia (po 6,3%), a także edukacja (5,2%).

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególny nacisk położyli na przeciwdziałanie bezrobociu poprzez aktywizację zawodową, organizowanie prac interwencyjnych, tworzenie nowych miejsc pracy oraz doradztwo zawodowe, w tym pomoc w podnoszeniu kwalifikacji.

Do ważnych kwestii respondenci zaliczyli także potrzebę stałego monitorowania problemów społecznych występujących w gminie oraz skoordynowanego ich rozwiązywania. Za równie ważne uznali przedsięwzięcia służące wsparciu rodzin z problemami (działania profilaktyczne, pomoc materialna i niematerialna, dostęp do psychologów, pedagogów, grup wsparcia oraz powołanie punktów doradczych, w tym konsultacji prawnych). Za istotne uznali także profilaktykę i leczenie uzależnień, propagowanie życia wolnego od używek oraz stworzenie klubu AA. Niektórzy ankietowani zwrócili też uwagę na konieczność poszerzenia

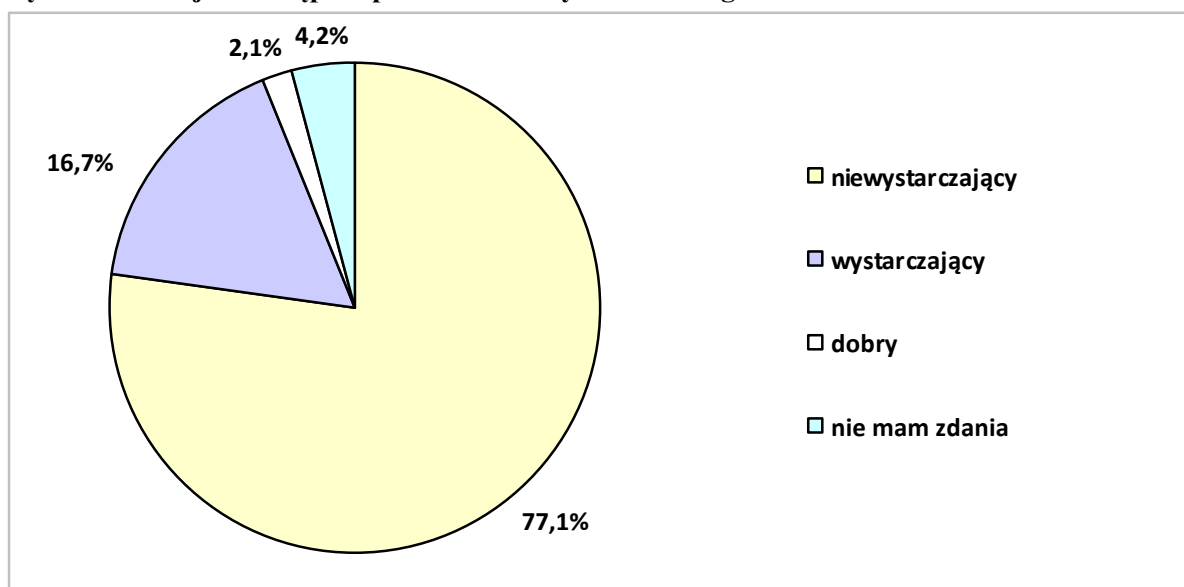
opieki medycznej, aktywizację rodzin oraz osób samotnych i niezaradnych życiowo, konieczność budowy mieszkań socjalnych oraz podjęcie współpracy gminy z Kościołem.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczyli do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, policję oraz ośrodki zdrowia. Ważną rolę do odegrania przypisali również Urzędowi Gminy, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, kościołowi oraz Gminnemu Ośrodkowi Kultury i Sportu. Zwrócili także uwagę na Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz organizacje pozarządowe.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w gminie placówek służby zdrowia, oświatowo-wychowawczych, kulturalnych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawiają kolejne wykresy.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

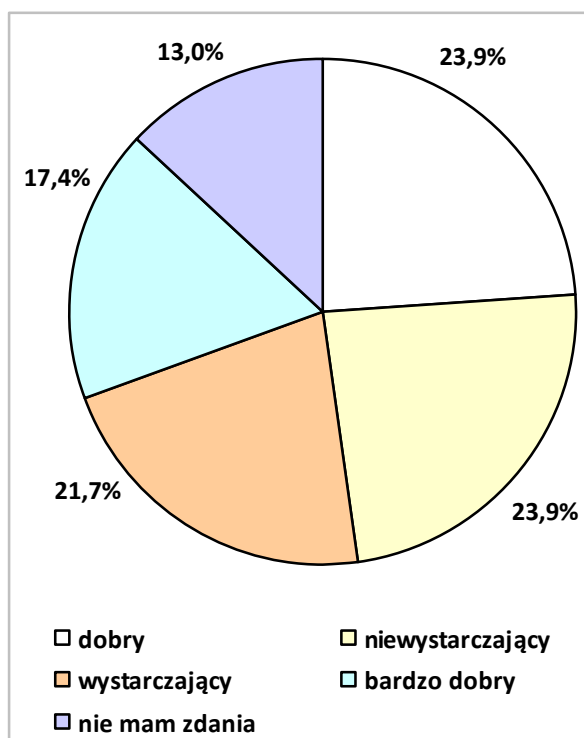

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

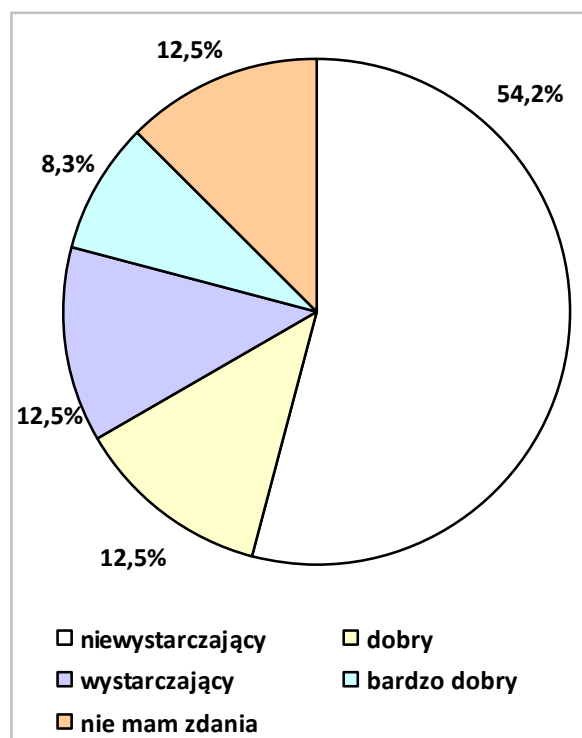
Zdecydowana większość respondentów (77,1%) uznała dostępność placówek służby zdrowia za niewystarczającą. Jako wystarczającą oceniło ją 16,7% pytanym, a jako dobrą tylko 2,1% ankietowanych. Zdania w tej sprawie nie miało 4,2% badanych.

Do lekarzy, których w gminie brakuje, bądź do których trudno się dostać, ankietowani zaliczali najczęściej: kardiologa, okulistę, pediatrę, laryngologa, dermatologa, internistę, stomatologa, neurologa, ortopedę, alergologa, ginekologa, chirurga, diabetologa, psychologa oraz psychiatrę.

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 7. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

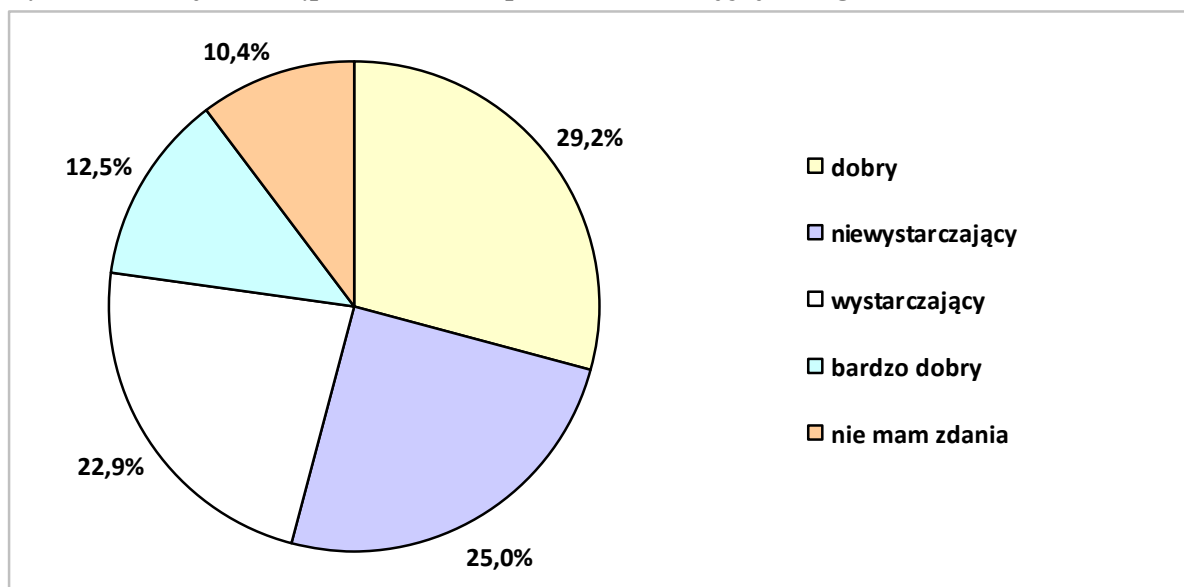
Dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie został dobrze oceniony przez 23,9% respondentów, jednak tyle samo ankietowanych uznało, że jest on niewystarczający. Z kolei 21,7% badanych przyznało, że jest on wystarczający, a 17,4% pytanych oceniło go jako bardzo dobry. Odpowiedzi w tej sprawie nie potrafiło udzielić 13% mieszkańców.

Większość ankietowanych (54,2%) stwierdziła, że dostęp do placówek kulturalnych w gminie jest niewystarczający. Zdaniem 12,5% badanych jest on dobry, tyle samo pytanych uznało go za wystarczający, podobny odsetek respondentów nie wyraził opinii w tej sprawie. Tylko 8,3% mieszkańców oceniło dostęp do placówek kulturalnych jako bardzo dobry.

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz placówki kultury, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymieniali najczęściej kino, świetlice wiejskie, klub seniora, kółka zainteresowań, klubokawiarnię dla młodzieży, muzeum i Regionalną Izbę Pamięci – upowszechniające lokalną historię, a także ośrodek

profilaktyki uzależnień i świetlice środowiskowe, które byłyby czynne również w godzinach popołudniowych. Niektórzy respondenci postulowali również zwiększenie aktywności Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu oraz stworzenie szczegółowo informującej o jego działalności strony internetowej.

Wykres 8. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie został dobrze oceniony przez 29,2% respondentów. Jednak zdaniem 25% ankietowanych jest on niewystarczający. W opinii 22,9% mieszkańców jest on wystarczający, a według kolejnych 12,% pytanych bardzo dobry. Zdania w tej sprawie nie wyraziło 10,4% badanych.

W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani najczęściej wymieniali niedostatek takich obiektów, jak: basen, kręgielnia, korty tenisowe, ścieżki rowerowe, siłownia, lodowisko w okresie zimowym, wypożyczalnia kajaków i rowerów wodnych oraz boiska i place zabaw w każdej miejscowości gminy. Niektórzy ankietowani wskazywali także na niewystarczającą dostępność obiektów (szczególnie w weekendy), brak kadry wspomagającej ich działalność oraz zbyt małą liczbę zajęć SKS-u.

14. BEZROBOCIE

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwale pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku, w latach 2012-2014 liczba osób bezrobotnych w gminie Panki ulegała wahaniom – od 261 na koniec 2012 roku poprzez 301 osób na koniec roku następnego do 220 osób na koniec roku 2014.

Wśród pozostających bez pracy większość w roku 2012 i 2014 stanowili mężczyźni, których liczba na koniec tych lat wyniosła: 145 i 129. W roku 2013 było więcej bezrobotnych kobiet niż mężczyzn – 157 w stosunku do 144. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 37. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba bezrobotnych w gminie	261	301	220
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	8,2%	9,4%	6,9%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	116	157	91
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	44,4%	52,2%	41,4%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2012-2014 w powiecie kłobuckim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 38. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
stopa bezrobocia w powiecie kłobuckim	14,6%	15,0%	13,0%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	11,1%	11,3%	9,6%
stopa bezrobocia w kraju	13,4%	13,4%	11,5%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2014 powiat kłobucki charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa śląskiego i kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju w 2014 roku odnotowano jej spadek w porównaniu z latami poprzednimi.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2014 roku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 39. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	50	20	40,0
25-34 lata	68	32	47,1
35-44 lata	30	13	61,2
45-54 lata	42	18	43,3
55-59 lat	17	8	47,1
60-64 lata	13	–	–
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	32	8	25,0
1-3 miesiące	45	17	37,8
3-6 miesięcy	33	14	42,4
6-12 miesięcy	33	16	48,5
12-24 miesiące	36	17	47,2
powyżej 24 miesięcy	41	19	46,3
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	27	11	40,7
do 1 roku	37	21	56,8
1-5 lat	46	18	39,1
5-10 lat	34	16	47,1
10-20 lat	38	15	39,5
20-30 lat	26	4	15,4
30 lat i więcej	12	6	50,0
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	25	15	60,0
policealne i średnie zawodowe	57	32	56,1
średnie ogólnokształcące	15	8	53,3
zasadnicze zawodowe	75	19	25,3
gimnazjalne i niższe	48	17	35,4

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku.

Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (68 osób) oraz 18-24 lata (50 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy (45 osób) oraz powyżej 24 miesięcy (41 osób), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (46 osób) i od 10 do 20 lat (38 osób), a także osoby

z wykształceniem zasadniczym zawodowym (75 osób) oraz policealnym i średnim zawodowym (57 osób).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 45-54 lata (42 osoby), osoby pozostające bez pracy od 12 do 24 miesięcy (36 osób), ze stażem pracy do 1 roku (37 osób) oraz osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (48 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 35-44 lata (61,2%) i 25-34 oraz 55-59 lat (po 47,1%), osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy (48,5%) i od 12 do 24 miesięcy (47,2%), osób ze stażem pracy do 1 roku (56,8%) i ze stażem pracy 30 lat i więcej (50%) oraz osób z wykształceniem wyższym (60,0%) i policealnym i średnim zawodowym (56,1%).

Tabela 40. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	65	0
górnictwo i wydobywanie	12	0
przetwórstwo przemysłowe	1.280	31
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	6	0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	25	0
budownictwo	725	1
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	718	1
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	67	2
transport i gospodarka magazynowa	86	9
informacja i komunikacja	16	0
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	33	4
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	7	0
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	64	0
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	98	3
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	133	0
edukacja	76	3
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	71	0
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	19	0
pozostała działalność usługowa	101	0

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku.

Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze prowadzące działalność w takich działach, jak: przetwórstwo przemysłowe (1.280 osób), budownictwo (725 osób), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych (718 osób) oraz administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (133 osoby).

Liczba dostępnych na koniec 2014 roku ofert pracy dla bezrobotnych z gminy była niewielka (54) – najwięcej dotyczyło możliwości zatrudnienia w przetwórstwie przemysłowym (31), transporcie i gospodarce magazynowej (9) oraz działalności finansowej i ubezpieczeniowej (4).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy. W szczególności dotyczy to tych, którzy przed zwolnieniem z pracy byli zatrudnieni w takich gałęziach, jak przetwórstwo przemysłowe, budownictwo oraz handel hurtowy i detaliczny.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz policealnym i średnim zawodowym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na doksztalcanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

15. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniebujących obowiązkiem opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV,

zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Panki jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pankach. Przybiera ona głównie formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek, schronienie).

Tabela 41. Pomoc społeczna przyznana w gminie z powodu bezdomności w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin	0	0	1
liczba osób w rodzinach	0	0	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

W latach 2012-2014 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej świadczył pomoc z powodu bezdomności tylko w 2014 roku jednej samotnej osobie.

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą

w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 42. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Panki w latach 2012-2014.

Tabela 43. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2012-2014

wielkość wydatków	2012	2013	2014
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	74.800 zł	64.714 zł	84.817 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	2.000 zł	2.000 zł	2.000 zł
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2.551	1.992	482
razem	79.351 zł	68.706 zł	87.299 zł

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pankach.

W latach 2012-2014 środki finansowe wydatkowane w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ulegały wahaniom (79.351 zł w 2012 r., 68.706 zł w 2013 r., 87.299 zł w 2014 r.).

W analizowanym okresie wahaniom ulegały także kwoty przeznaczane na walkę z alkoholizmem (74.800 zł w 2012 r., 64.714 zł w 2013 r., 84.817 zł w 2014 r.), natomiast środki wykorzystywane na przeciwdziałanie narkomanii w latach 2012-2014 utrzymywały się na stałym poziomie (po 2.000 zł). Środki służące działaniom ograniczającym przemoc w rodzinie zmniejszyły się z roku na rok (szczególny spadek nastąpił w 2014 roku) – (2.551 zł w 2012 r., 1.992 zł w 2013 r., 482 zł w 2014 r.).

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Panki oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 44. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	21	21	24
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	34	16	34
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	34	16	34
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	9	6	7
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	1	4	2
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	0	0	0

liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pankach.

W latach 2012-2014 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie ulegała niewielkiemu zwiększeniu (21 w 2012 r., 21 w 2013 r., 24 w 2014 r.; limit punktów uchwalony przez Radę Gminy na koniec 2014 r. wynosił 30). W analizowanym okresie nie przeprowadzono w nich ani jednej kontroli. Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych ulegała wahaniom (z 34 w 2012 r. poprzez 16 w 2013 r. do 34 w 2014 r.). Taka sama była liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Należy dodać, iż w analizowanym okresie nie podjęto żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz nie było negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na ich sprzedaż.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W latach 2012-2014 liczba osób nimi objętych ulegała niewielkim wahaniom (9 w 2012 r., 6 w 2013 r., 7 w 2014 r.). W analizowanym okresie wahała się również liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (1 osoba w 2012 r., 4 osoby w 2013 r., 2 osoby w 2014 r.).

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2012-2014 GKRPA nie kontaktowała się z osobami dotkniętymi tym problemem, nie skierowała żadnej osoby na terapię, nie złożyła też w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie żadnego zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

W 2014 r. realizowano poszczególne cele zawarte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programie Przeciwdziałania Narkomanii. Wśród prowadzonych działań znalazły się m.in.:

- konkursy o tematyce profilaktycznej z nagrodami,
- spotkania dzieci i młodzieży z terenu gminy z seniorami i Kołem Gospodyń Wiejskich,
- konkursy podczas Dożynek,
- piknik rodzinny o tematyce profilaktycznej,
- organizacja programów o charakterze profilaktycznym w szkołach,
- dostarczanie żywności dla najuboższych rodzin z terenu gminy,
- spotkania i warsztaty dydaktyczne o charakterze profilaktycznym dla dzieci,

- przygotowanie paczek z okazji Mikołaja dla dzieci z najuboższych rodzin z terenu gminy,
- umożliwienie dzieciom z gminy udziału w obozie sportowym,
- obóz terapeutyczny dla osób z terenu gminy,
- udział dzieci z gminy w programie profilaktycznym,
- przeprowadzanie badań i wydawanie opinii z zakresu uzależnienia od alkoholu,
- szkolenia z zakresu profilaktyki przeciwalkoholowej,
- przekazanie roweru eliptycznego na halę sportową.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią inne jednostki i grupy wsparcia. Ich wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 45. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie

nazwa jednostki	adres
Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i narkomanii	ul. Tysiąclecia 5, 42-140 Panki
Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	
Telefon zaufania	

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pankach.

Ważną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie odgrywa również policja. Współpracuje ona w powyższym zakresie m.in. z GKRPA i Zespołem Interdyscyplinarnym. W 2014 roku policjanci z Komisariatu Policji w Krzepicach przeprowadzili w gminie 58 interwencji domowych. W 17 przypadkach uruchomiono procedurę „Niebieskiej Karty”. W tym samym roku 15 „Niebieskich Kart” zostało zamkniętych.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2012-2014 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagaly się z alkoholizmem i przemocą domową. Liczba beneficjentów korzystających ze wsparcia GOPS-u z powodu alkoholizmu ulegała wahaniom (liczba rodzin: 5 w 2012 r., 3 w 2013 r., 12 w 2014 r., liczba osób w rodzinach: 22 w 2012 r., 7 w 2013 r., 28 w 2014 r.) natomiast liczba beneficjentów objętych pomocą z powodu przemocy w rodzinie rosła z roku na rok (liczba rodzin: 4 w 2012 r., 6 w 2013 r., 17 w 2014 r., liczba osób w rodzinach: 18 w 2012 r., 23 w 2013 r., 60 w 2014 r.). W analizowanym okresie GOPS nie udzielił wsparcia z powodu narkomanii.

17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Problemy oraz doświadczenia kobiet i mężczyzn powinny być integralnym elementem planowania, wdrażania i monitorowania realizowanych programów i projektów, aby nierówność się nie utrzymywała, a kobiety i mężczyźni odnosili równe korzyści. Dzięki wdrażaniu zasady równości szans płci w realizowanych przedsięwzięciach, odpowiadają one lepiej na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Według Komisji Europejskiej barierami równości płci są:

- segregacja pionowa i pozioma rynku pracy,
- różnice w płacach kobiet i mężczyzn,
- mała dostępność elastycznych form czasu pracy,
- niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych,
- niski udział kobiet w podejmowaniu decyzji,
- przemoc ze względu na płeć,
- niewidoczność kwestii płci w ochronie zdrowia,
- niewystarczający system opieki przedszkolnej,
- stereotypy płci we wszystkich obszarach,
- dyskryminacja wielokrotna, szczególnie w odniesieniu do kobiet starszych, imigrujących, niepełnosprawnych, należących do mniejszości etnicznych.

Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier równości płci. W latach 2012-2014 w gminie Panki było stale więcej kobiet niż mężczyzn, przy czym odsetek kobiet w liczbie ludności gminy nieznacznie się zmniejszył w 2014 r. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 46. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba kobiet w gminie	2.574	2.569	2.554
w tym w wieku przedprodukcyjnym	495	480	462
w tym w wieku produkcyjnym	1.456	1.467	1.458
w tym w wieku poprodukcyjnym	623	622	634
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	50,45%	50,45%	50,27%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2012 i w 2014 roku kobiety stanowiły mniej niż połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie, zaś w roku 2013 liczba bezrobotnych kobiet była wyższa niż liczba bezrobotnych mężczyzn. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych był wyższy niż udział kobiet w ludności gminy w wieku produkcyjnym tylko w roku 2013, z czego wynika, iż skala bezrobocia wśród kobiet była w tym roku większa niż wśród mężczyzn. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 47. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym a udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
udział kobiet w liczbie mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym	45,69%	45,70%	45,51%
udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie	44,44%	52,16%	41,36%

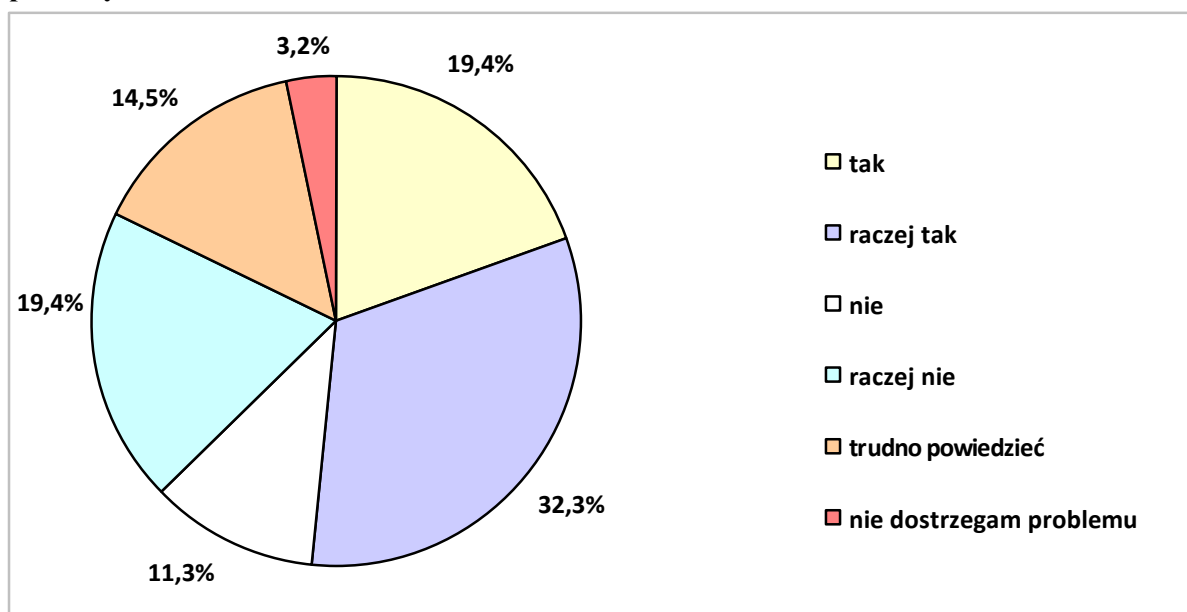
Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku.

Analiza struktury bezrobocia w gminie Panki pod względem płci wykazała, że kobiety stanowiły większość wśród osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym – 60%, z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 56,1%, z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 53,3% i jednocześnie większość wśród osób bezrobotnych ze stażem pracy do 1 roku – 56,8%, jak również wśród osób bezrobotnych w wieku 35-44 lata – 61,2%. Świadczy to o występowaniu nierówności płci w obszarze zatrudnienia.

W ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy przedłożono 63 ankiety wypełnione przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i wybranych losowo mieszkańców gminy.

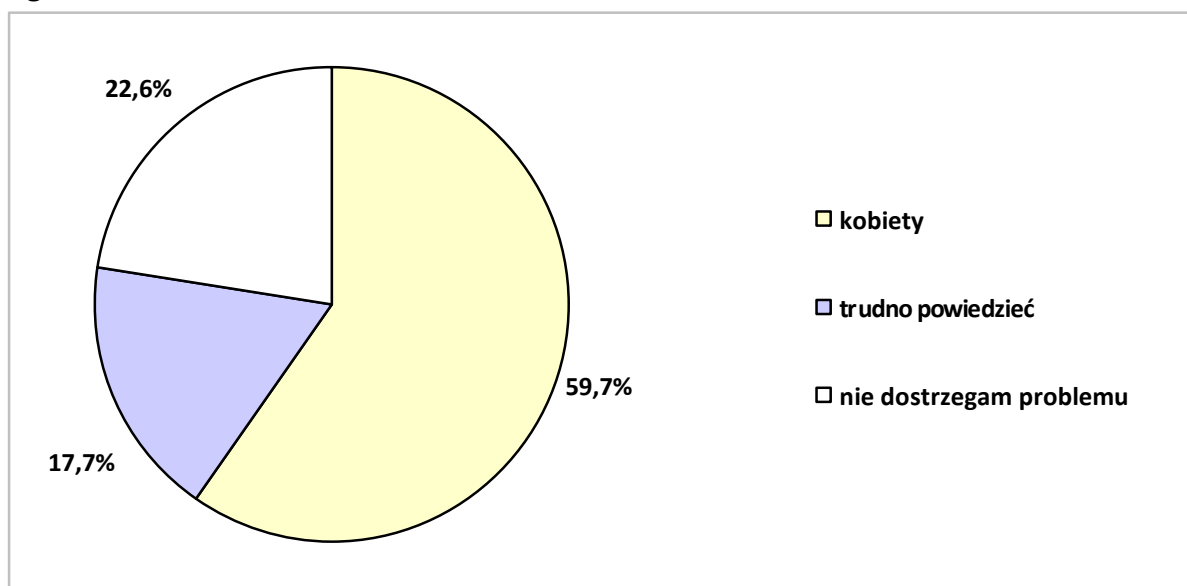
W pierwszej kolejności poproszono uczestników badania o odpowiedź na pytanie, czy istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jest dużym problemem społecznym. Łącznie 51,7% ankietowanych uznało, że jest lub raczej jest to duży problem społeczny. Odmiennego zdania było w sumie 30,7% respondentów.

Skali problemu nie potrafiło określić 14,5% badanych, a 3,2% pytanych w ogóle nie dostrzegало tego problemu. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9. Czy postrzega Pan(-i) istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?

Dane z badania ankietowego.

Zasada równości szans płci nie jest zasadą dotyczącą tylko kobiet, tworzoną przez kobiety i dyskryminującą mężczyzn, ani też nie ma na celu doprowadzenia do tego, aby kobiety i mężczyźni stali się tacy sami. Ma ona ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju) kobietom i mężczyznom. Z tego względu w następnym pytaniu zapytano respondentów, kto ich zdaniem jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

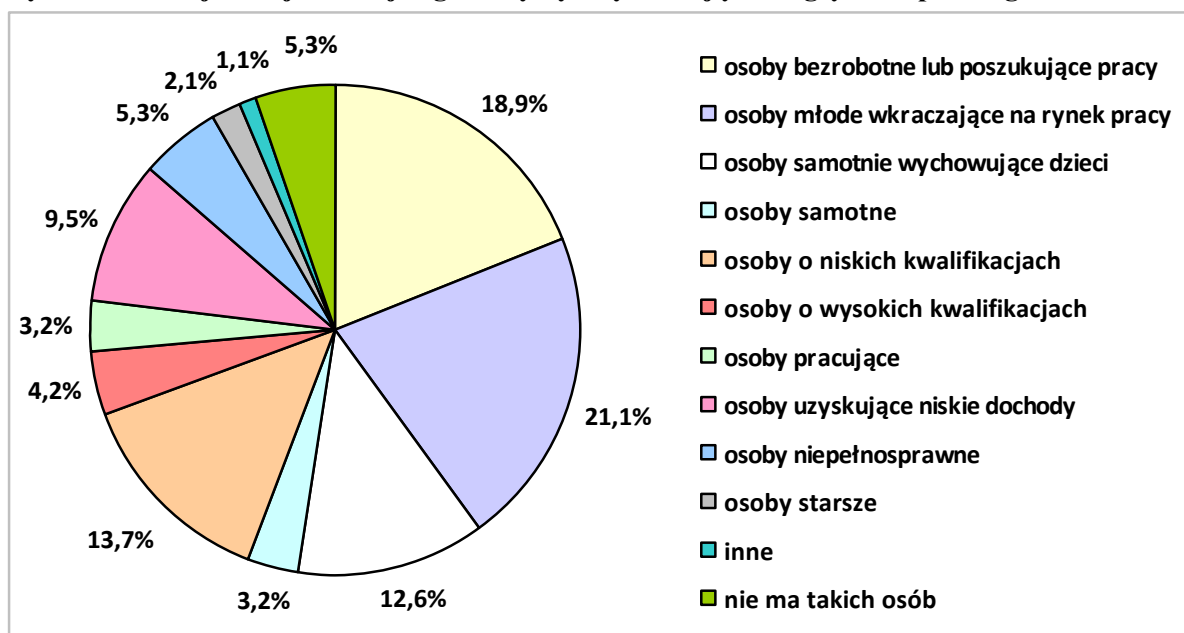
Wykres 10. Kto jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn w gminie?

Dane z badania ankietowego.

Większość badanych (59,7%) stwierdziła, że zagrożone problemem nierówności są kobiety. Jednocześnie 22,6% respondentów zupełnie nie dostrzegało problemu, a 17,7% ankietowanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie, nikt natomiast nie odpowiedział, że problem ten dotyczy mężczyzn.

Odpowiadając na następne pytanie ankiety, respondenci wskazywali grupy osób najbardziej zagrożone w gminie dyskryminacją ze względu na płeć. Najczęściej wskazywano odpowiedź, że są to osoby młode, wkraczające na rynek pracy (21,1%), osoby bezrobotne lub poszukujące pracy (18,9%), osoby o niskich kwalifikacjach (13,7%) oraz osoby samotnie wychowujące dzieci (12,6%), a także osoby uzyskujące niskie dochody (9,5%). Wymieniono również m.in. osoby niepełnosprawne i osoby o wysokich kwalifikacjach. Szczegółowy rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

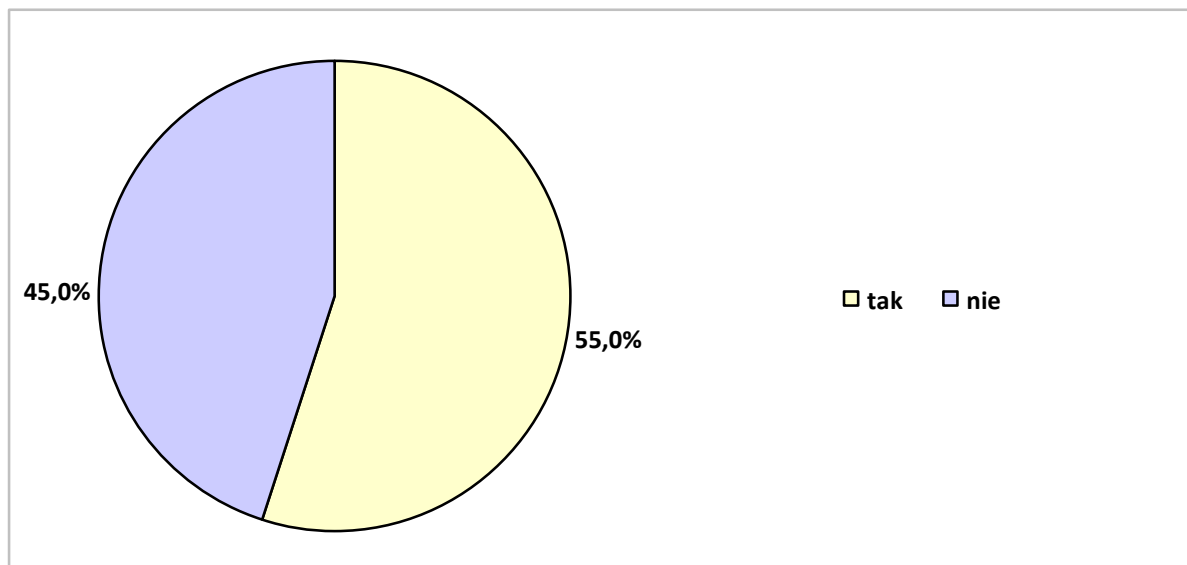
Wykres 11. Kto jest najbardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć w gminie?

Dane z badania ankietowego.

Kolejne pytanie dotyczyło opinii na temat ograniczenia możliwości kariery zawodowej. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że zdaniem nieznacznej większości respondentów (55%) płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej. Natomiast 45% uczestników badania wyraziło przekonanie, że płeć jednak nie ogranicza możliwości w tym zakresie. Rozkład odpowiedzi prezentuje kolejny wykres.

Wykres 12. Czy Pana (-i) zdaniem płęć ogranicza możliwości kariery zawodowej?

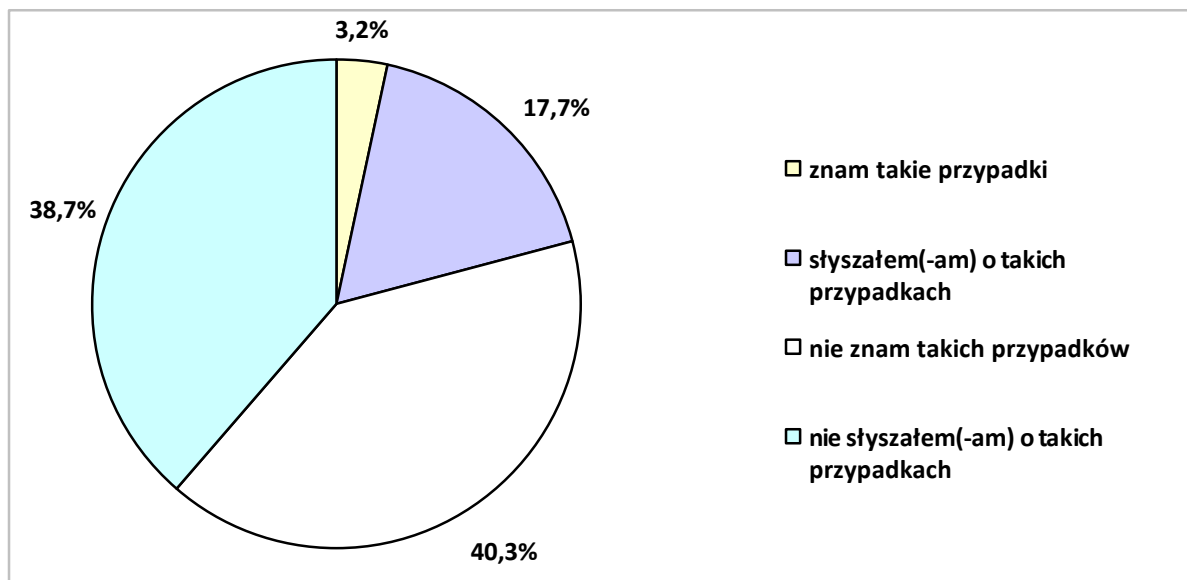

Dane z badania ankietowego.

W następnym pytaniu zapytano ankietowanych, czy znają w gminie przypadki dyskryminacji ze względu na płęć, lub czy słyszeli o takich przypadkach.

Ponad 40% badanych stwierdziło, że nie zna takich przypadków, z kolei 38,7% ankietowanych o nich nie słyszało. Odmiennego zdania było łącznie 20,9% respondentów. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Czy zna Pan(-i) przypadki dyskryminacji ze względu na płęć w gminie lub o nich słyszał (-a)?

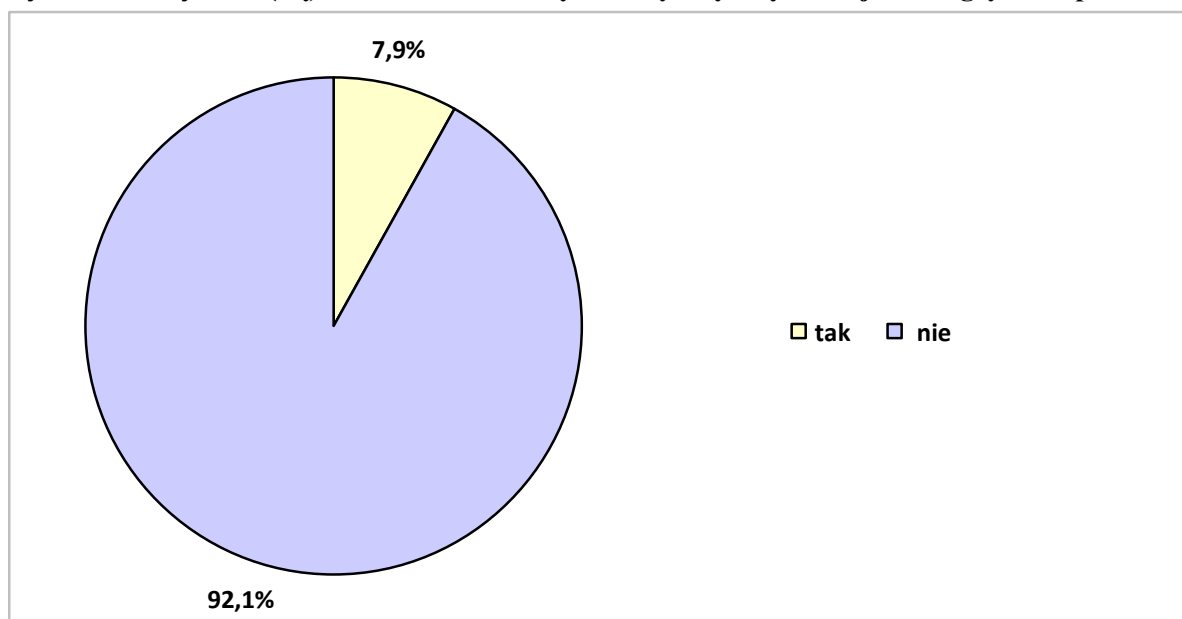

Dane z badania ankietowego.

Ankietowani odpowiadali również na pytanie, czy ich osobiście lub członków ich rodzin dotknęła dyskryminacja ze względu na płęć. Zdecydowana większość (92,1%)

odpowiedziała przecząco, natomiast 7,9% ankietowanych zetknęło się z dyskryminacją wśród najbliższych. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

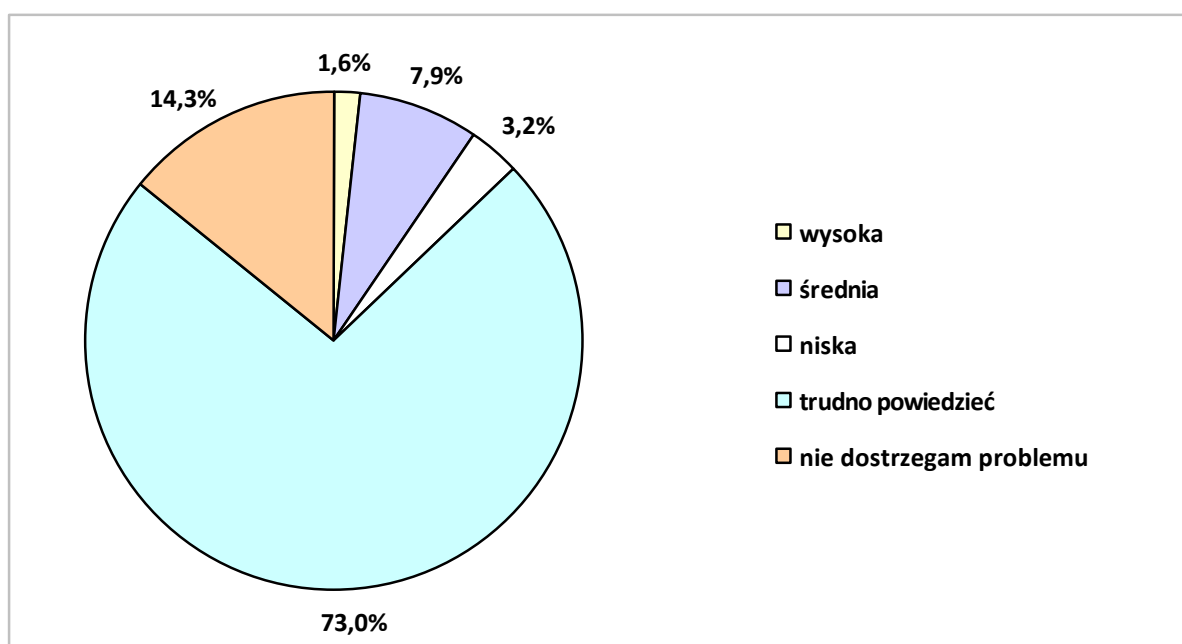
Wykres 14. Czy Pana(-ią) lub członka rodziny dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Na pytanie o skali występującej w gminie dyskryminacji ze względu na płeć nie potrafi udzielić odpowiedzi 73% ankietowanych, a 14,3% w ogóle nie dostrzega problemu. Natomiast spośród tych respondentów, którzy problem dostrzegają, jego skalę jako średnią określiło 7,9% badanych, jako niską 3,2%, zaś jako wysoką tylko 1,6%.

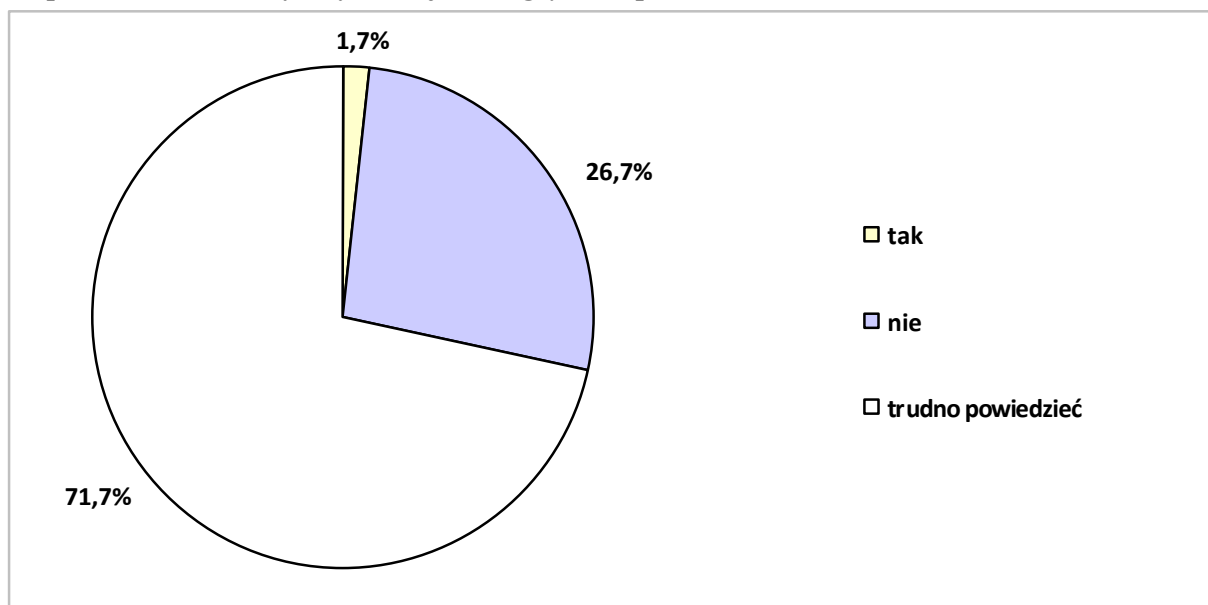
Wykres 15. Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w gminie, jaka jest jego skala?

Dane z badania ankietowego.

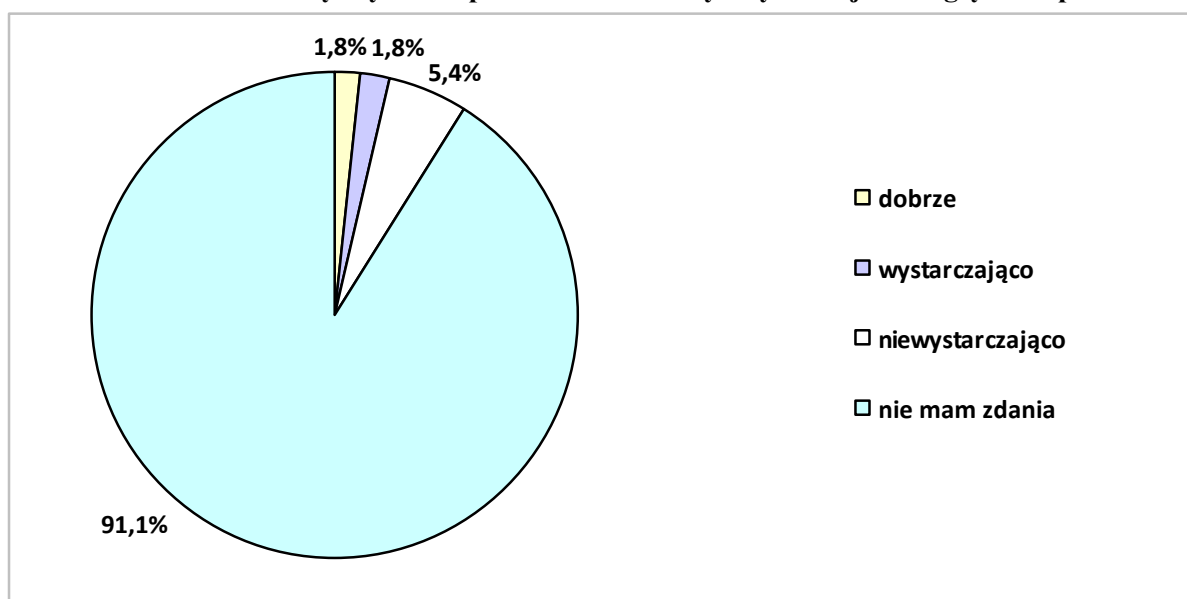
Ankietowani odpowiadali również na pytania dotyczące prowadzonych w gminie działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że takie działania nie są znane większości respondentów. Rozkład odpowiedzi przedstawiają dwa poniższe wykresy.

Wykres 16. Czy w gminie są prowadzone działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Wykres 17. Jeżeli są prowadzone, to jak Pan(-i) ocenia prowadzone w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Z przeprowadzonego badania wynika, że problemy dotyczące równości płci w gminie koncentrują się głównie w obszarze zatrudnienia, a znane respondentom przypadki

dyskryminacji ze względu na płeć w większości nie są znane mieszkańcom gminy Panki. Samorząd gminy prowadzi działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ale te działania są znikome i trudne do określenia dla ankietowanych.

Planując działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie równości płci, należy położyć nacisk na przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności w obszarze rynku pracy, a także uwzględnić zagadnienie równości płci w działaniach ukierunkowanych na wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

18. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Panki została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych.

Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko przedszkolne, szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Zespół Szkół w Pankach (liczba uczniów: Szkoła Podstawowa – 144, Gimnazjum – 132, liczba nauczycieli: 33),
- Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica w Aleksandrowie (liczba uczniów: 67, liczba nauczycieli: 12),
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Konieczkach (liczba uczniów: 128, liczba nauczycieli: 14),
- Publiczne Przedszkole w Pankach (liczba dzieci: 86, liczba opiekunów: 7),
- Centrum Językowe „Megan Crow” Tęczowe Przedszkole w Pankach (liczba dzieci: 25, liczba opiekunów: 2).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że 2 szkoły zatrudniają pedagoga i pielęgniarkę (brak wskazania w SP w Konieczkach oraz w Publicznym Przedszkolu i Tęczowym Przedszkolu w Pankach). 2 szkoły i 1 przedszkole zatrudniają logopedę (brak w SP w Aleksandrowie oraz w Tęczowym Przedszkolu w Pankach). Doradcę zawodowego zatrudnia jedynie ZS w Pankach. Żadna z placówek nie zatrudnia psychologa.

Trzy placówki prowadzą dożywianie uczniów (potrzebujące dzieci – łącznie 26 – są objęte tą formą pomocy) (brak wskazania w SP w Aleksandrowie i Tęczowym Przedszkolu w Pankach).

Trzy szkoły zapewniają uczniom dostęp do Internetu i dają możliwość korzystania z sali gimnastycznej (brak wskazania w Publicznym Przedszkolu i Tęczowym Przedszkolu w Pankach). Ani jedna z placówek nie posiada klas lub oddziałów integracyjnych. Przedstawiciele żadnej z placówek nie zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, przyrodnicze, ekologiczne, informatyczne, wokalne, plastyczne, teatralne, taneczne, językowe, dziennikarskie, sportowe, taekwondo, zajęcia w ramach projektów unijnych oraz ZHP, SKS i KSM). Jednocześnie w prawie wszystkich placówkach (poza Tęczowym Przedszkolem) prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze (4 placówki), korekcyjno-kompensacyjne (4), logopedyczne (3), socjoterapeutyczne (1), psychoterapeutyczne (1) oraz rewalidacyjne (1) i gimnastyka korekcyjna (1).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na bezrobocie, niskie zarobki, problemy finansowe oraz niezaradność rodziców. Brak pracy zmusza też niektórych rodziców do wyjazdu za granicę, co generuje problemy tzw. eurosieroctwa i braku oparcia emocjonalnego. Ankietowani zwracali również uwagę na dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się do nadużywania alkoholu przez rodziców i przemocy w rodzinie.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Tabela 48. Problemy występujące w środowisku przedszkolnym, szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy uczęszczających do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjalnych

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	1	2	4
sięganie po alkohol	–	–	5
sięganie po narkotyki	–	–	5
niszczenie mienia szkolnego	1	2	4
kradzieże	1	1	4
dyskryminacja	–	–	5
udział w grupach negatywnych	–	–	5
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	1	1	4
autoagresja	–	–	5
ucieczki z domu	–	–	5
przestępczość ujawniona	–	–	5
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	1	1	4
zaniedbanie przez dom	1	1	4
przemoc w rodzinie	–	–	5
wykorzystywanie seksualne	–	–	5

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: sięganie przez uczniów po papierosy, przypadki niszczenia mienia szkolnego, a także pojedyncze przypadki stosowania agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, kradzieży, zaniedbania przez dom oraz problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego.

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców

Ankietowani identyfikowali również obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców. Najczęściej podkreślali potrzebę zagospodarowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży, szukania alternatywnych form spędzania czasu. Zwracali także uwagę na konieczność wnikliwego przyglądania się

środowisku ucznia, a zwłaszcza umiejętności radzenia sobie z problemami i wychodzenia z trudnych sytuacji życiowych.

Działania profilaktyczne podejmowane w szkołach

W placówkach oświatowo-wychowawczych podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich realizowane są programy i kampanie profilaktyczne związane z profilaktyką uzależnień, profilaktyką przemocy, eliminowaniem zachowań agresywnych, promowaniem zdrowego stylu życia, a także sposobami radzenia sobie w trudnych sytuacjach, wzmacniania podstawowych umiejętności społecznych i tworzenia relacji międzyludzkich. Organizowane są warsztaty i pogadanki tematyczne na lekcjach wychowawczych (np. z pedagogiem, zaproszonymi specjalistami). Prowadzone są również akcje szkolne związane z bezpieczeństwem w domu i na ulicy, zagrożeniami, udzielaniem pierwszej pomocy. Organizowany jest też plebiscyt życzliwości oraz akcje na rzecz osób niepełnosprawnych.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Według ankietowanych podejmowane w placówkach oświatowo-wychowawczych różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne są wystarczające i nie występuje potrzeba prowadzenia nowych działań.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele wszystkich ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się spotkania na wywiadówkach, konsultacje indywidualne na temat różnych problemów, kontakty telefoniczne. Rodzice aktywnie uczestniczą także w życiu szkoły, pomagając przy organizacji imprez szkolnych lub środowiskowych.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkół z rodzicami, przedstawiciele wszystkich badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, GKRPA, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Urząd Gminy, Policję, Sanepid, Fundację „Nasz Dom”,

Uniwersytet Medyczny w Poznaniu, Fundację „Przyjaciele Zippiego”, Stowarzyszenie „Przyjazna Szkoła” oraz kuratorów sądowych i pielęgniarkę szkolną.

Współpraca polega m.in. na wzajemnym wsparciu, pomocy w dożywianiu uczniów, prowadzeniu spotkań, warsztatów, pogadanek przeprowadzanych przez pielęgniarki czy funkcjonariuszy policji, jak również organizowaniu różnego rodzaju akcji. Nauczyciele są też członkami Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie powołanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Wśród potrzeb niektórzy z ankietowanych wskazali na konieczność zatrudnienia w placówce psychologa.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność poszerzenia oferty kół zainteresowań i nieodpłatnych zajęć pozaszkolnych rozwijających zdolności artystyczne i sportowe dzieci, umożliwienia dostępu do „bezpiecznych miejsc”, w których młodzież mogłaby się spotykać, jak również ułatwienia dostępu do opieki medycznej. Wśród innych potrzeb dzieci i młodzieży przedstawiciele SP w Aleksandrowie wskazali na konieczność urządzenia stołówki w budynku szkoły oraz renowacji i unowocześnienia boiska do piłki nożnej i siatkówki na placu szkolnym, zaś Publiczne Przedszkole w Pankach wymaga remontu oraz doposażenia placówki w środki dydaktyczne i zabawki. Zwrócono także uwagę na potrzebę tworzenia nowych miejsc pracy dla rodziców (np. poprzez rozwój małej przedsiębiorczości) w celu wyeliminowania problemu eurosieroctwa.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, ankietowani wskazywali przede wszystkim na konieczność diagnozowania i monitorowania problemów i potrzeb dzieci oraz, w miarę możliwości, reagowania na nie. Respondenci zwracali także uwagę na potrzebę organizowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży. Wśród propozycji znalazła się możliwość pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej na organizację zajęć pozalekcyjnych, renowację i unowocześnienie boisk szkolnych, jak również urządzenie kuchni ze stołówką, dzięki czemu można by wydłużyć czas przebywania uczniów w szkole. Ankietowani podkreślili także konieczność współpracy z rodzicami i wspierania ich w trudnych sytuacjach.

19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Planowanie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych, zapewnianie im odpowiednich warunków życia oraz kontynuowania aktywności wymaga zbadania liczebności i struktury tej grupy mieszkańców gminy. Jak wynika z danych demograficznych w latach 2012-2014 w gminie Panki systematycznie z roku na rok wzrastała liczba mieszkańców w wieku 60 lat i więcej (od 1.105 w 2012 r. do 1.132 w 2014 r.). Jednocześnie wzrastał odsetek osób w wieku 60 i więcej lat w ogólnej liczbie mieszkańców gminy (od 21,66% w 2012 r. do 22,28% w 2014 r.) – postępowało zjawisko starzenia się społeczności lokalnej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 49. Mieszkańcy gminy w wieku poprodukcyjnym w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
ludność gminy ogółem	5.102	5.092	5.081
liczba osób w wieku 60 lat i więcej	1.105	1.114	1.132
udział osób w wieku 60 lat i więcej w ogóle ludności gminy	21,66%	21,88%	22,28%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Wśród mieszkańców gminy z analizowanej grupy wiekowej najwięcej było osób w wieku 60-64 lata (295 w 2012 r., 296 w 2013 r., 304 w 2014 r.), 65-69 lat (212 w 2012 r., 236 w 2013 r., 255 w 2014 r.) oraz 70-74 lata (213 w 2012 r., 198 w 2013 r., 187 w 2014 r.).

Należy zauważyć, że o ile grupa osób w wieku 60-64 i 65-69 lat była z roku na rok coraz liczniejsza, to grupa osób w wieku 70-74 lata systematycznie malała. W analizowanym okresie wahanom ulegała liczba osób w wieku 75-79 lat (155 w 2012 r., 150 w 2013 r., 157 w 2014 r.) oraz 80-84 lata (135 w 2012 r., 138 w 2013 r., 123 w 2014 r.), natomiast z roku na rok wzrastała liczba osób w najstarszej grupie wiekowej 85 i więcej lat (95 w 2012 r., 96 w 2013 r., 106 w 2014 r.).

Największy odsetek kobiet występował w grupach wiekowych 80-84 oraz 85 lat i więcej. Zarówno udział kobiet w liczbie osób w wieku 80-84 lata, jak i udział kobiet w liczbie osób w wieku 85 i więcej lat ulegał wahanom (odpowiednio: 68,15% i 70,53% w 2012 r., 62,32% i 77,08% w 2013 r., 65,04% i 71,70% w 2014 r.). Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat struktury wiekowej mieszkańców gminy w wieku 60 lat i więcej oraz ich podział według płci.

Tabela 50. Mieszkańcy gminy w wieku 60 lat i więcej według płci w latach 2012-2014

wiek w latach	mężczyźni	kobiety	ogółem	udział kobiet
2012 rok				
60-64	140	155	295	52,54%
65-69	95	117	212	55,19%
70-74	108	105	213	49,30%
75-79	68	87	155	56,13%
80-84	43	92	135	68,15%
85 i więcej	28	67	95	70,53%
2013 rok				
60-64	144	152	296	51,35%
65-69	110	126	236	53,39%
70-74	98	100	198	50,51%
75-79	66	84	150	56,00%
80-84	52	86	138	62,32%
85 i więcej	22	74	96	77,08%
2014 rok				
60-64	153	151	304	49,67%
65-69	116	139	255	54,51%
70-74	80	107	187	57,22%
75-79	76	81	157	51,59%
80-84	43	80	123	65,04%
85 i więcej	30	76	106	71,70%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Coraz liczniejszej grupie seniorów trzeba będzie udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego. W tym kontekście należy zauważyć, że w gminie brakuje wsparcia dla osób starszych w ramach małych form pomocy (klub seniora, dom dziennego pobytu).

Wśród beneficjentów pomocy społecznej udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pankach w 2014 roku było 6 osób w wieku powyżej 60 lat (w tym 3 osoby w wieku 61-70 lat oraz 3 osoby w wieku 71 i więcej lat). Wśród tych osób było 3 emerytów.

20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu. Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Panki uwzględniono dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku. Wtedy w gminie Panki mieszkały 564 osoby niepełnosprawne (290 mężczyzn i 274 kobiety), w tym 386 osób niepełnosprawnych prawnie i 56 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogólnej ludności gminy wynosił 11,4%.

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności, liczby wypłacanych przez Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego świadczeń, a także liczby wydanych w analizowanym okresie orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności mieszkańcom powiatu kłobuckiego (z uwagi na brak danych odnośnie mieszkańców gminy Panki).

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby rodzin w gminie, korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014 oraz liczbę osób w tych rodzinach i jej procentowy udział w ludności gminy.

Tabela 51. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin	21	20	24
liczba osób łącznie w rodzinach	65	46	56
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	1,3%	0,9%	1,2%

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach.

W 2012 roku z pomocy społecznej udzielonej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pankach z powodu niepełnosprawności skorzystało 21 rodzin liczących 65

osób. Ponadto w 2012 roku wypłacono 204 świadczenia w postaci dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

W 2013 roku z pomocy GOPS-u z powodu niepełnosprawności skorzystało 20 rodzin liczących 46 osób. W tym samym roku wypłacono 204 dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

W 2014 roku z pomocy GOPS-u z powodu niepełnosprawności skorzystały 24 rodziny liczące 56 osób. W tym samym roku wypłacono 187 dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Według danych Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziału Regionalnego w Częstochowie w maju 2015 roku wypłacono świadczenia dla 36 osób z gminy Panki pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy, w tym jedna osoba była również uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego.

W związku z brakiem aktualnych informacji dotyczących liczby orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydanych w latach 2012-2014 mieszkańcom gminy Panki, kolejna tabela przedstawia liczbę orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Częstochowie mieszkańcom powiatu kłobuckiego, przy założeniu, że umożliwią one obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w powiecie oraz wskazanie trendu tych zmian.

Tabela 52. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom powiatu kłobuckiego w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z powiatu kłobuckiego do lat 16	128	146	162
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom powiatu kłobuckiego w wieku powyżej 16. roku życia	1.197	1.317	1.298

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Częstochowie.

W latach 2012-2014 liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom do lat 16 z powiatu kłobuckiego wzrastała, natomiast liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom powiatu kłobuckiego w wieku powyżej 16. roku życia ulegała wahaniom.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie Panki mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa, wraz z opiekunami, w turnusach

rehabilitacyjnych, zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidację barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wynika, że z tego rodzaju wsparcia w latach 2012-2014 skorzystało odpowiednio: 21, 15 i 21 osób z gminy Panki. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 53. Liczba osób niepełnosprawnych z gminy, które skorzystały z dofinansowania PCPR-u w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
uczestnictwo osób niepełnosprawnych i opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	6	3	4
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	12	12	13
dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	3	2	4

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Heurystyka (z greckiego *heurisko* – znajduję) to umiejętność wykrywania nowych faktów oraz znajdowania związków między nimi. Analityczne metody heurystyczne polegają na rozwiązywaniu problemów badawczych poprzez wyszukiwanie istotnych informacji w drodze dyskusji i porządkowanie ich w celu odnalezienia łączących je związków.

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru, poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Dzięki takiemu postępowaniu z całego posiadanego zasobu informacji zostają wyodrębnione i zidentyfikowane te, które są istotne strategicznie. W przypadku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie, ubóstwo, bezdomność;
- rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie;
- zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki,
- inne mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Obszar BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• diagnozowanie problemu bezrobocia • prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet • prowadzenie działań służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym osób w wieku 45 lat i więcej • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (z Urzędu Pracy) • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa • podejmowanie działań służących ograniczeniu zjawiska dziedziczenia biedy • prowadzenie akcji charytatywnych na rzecz ubogich • realizowanie programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • prowadzenie wśród mieszkańców działań uwrażliwiających na problemy osób ubogich • diagnozowanie problemu bezdomności w gminie • podejmowanie działań na rzecz zapobiegania bezdomności	• brak działań na rzecz tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. spółdzielnie socjalne), mogących tworzyć nowe miejsca pracy
szanse	zagrożenia
• wystarczające rozpoznanie problemu bezrobocia w gminie • malejący poziom bezrobocia • malejący poziom bezrobocia wśród kobiet i osób w wieku 45 lat i więcej • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach	• wzrost liczby osób bezrobotnych, których nie udało się zaktywizować • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych, ubogich, bezdomnych • niewystarczające w stosunku do potrzeb działania na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem

• możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (z Urzędu Pracy) • niepostępujące wśród mieszkańców gminy zjawisko ubożenia • zmniejszająca się skala zjawiska dziedziczenia biedy • włączanie się mieszkańców gminy w działania prowadzone na rzecz ubogich • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób ubogich • wystarczające rozpoznanie zjawiska bezdomności w gminie • niewzrastająca liczba osób zagrożonych bezdomnością	
--	--

Obszar RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• działania związane z analizowaniem potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tego rodzaju wsparcia (w jednostkach zewnętrznych) • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • odpowiednia baza dydaktyczna zapewniająca właściwy rozwój uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach • oferowanie uczniom zajęć pozalekcyjnych przez placówki oświatowe • dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego przez instytucje gminy • możliwość skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu • kadra przygotowana do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie w gminie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie	• brak działań zapewniających rodzinom dysfunkcyjnym wsparcie asystentów rodziny • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci • nierozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (jak np. świetlice środowiskowe) • niewystarczające możliwości rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego • niezapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia • odmowa udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych kierowanych tam sprawców przemocy w rodzinie • brak jadłodajni

szanse	zagrożenia
- dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży - zmniejszająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych - zaspokajanie potrzeb w zakresie poradnictwa specjalistycznego udzielanego rodzinom (radca prawny) - odpowiednia dostępność opieki przedszkolnej - dostateczne środki finansowe na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej szkół podstawowych i gimnazjalnych - zaspokajanie potrzeb młodzieży w zakresie szkolnictwa ponadgimnazjalnego poza terenem gminy - częściowo zaspokajająca oczekiwania uczniów oferta zajęć pozalekcyjnych - częściowo dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego - rosnące zaangażowanie dzieci i młodzieży w ideę wolontariatu - wystarczająca kadra pracująca z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie - pozytywny wpływ poradnictwa i podejmowanych interwencji na zmianę zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie - zmniejszająca się liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych - spadek liczby osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia - zmniejszanie społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie	- brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci - niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego (jak np. świetlice środowiskowe) dla dzieci i młodzieży w gminie - brak dostosowanej do potrzeb oferty organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin, dzieci i młodzieży - zwiększająca się liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych - brak na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się problemami przemocy w rodzinie

Obszar ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
- zabezpieczany przez gminę dostęp do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej - inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia - przewodzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego - zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień poza gminą	- brak działań na rzecz poszerzenia zakresu świadczeń medycznych - brak działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień - brak działań w zakresie inicjowania powstawania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych - brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień inne: - brak lekarzy i przychodni specjalistycznych

• kierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie wśród nauczycieli, rodziców i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • realizowanie w placówkach oświatowych na terenie gminy programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • podejmowanie przez jednostki gminne współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym (jak np. policja, prokuratura, sąd) i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie • realizowanie w gminie inwestycji mających na celu zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze (m.in. remonty dróg i ulic, budowa chodników, przejść dla pieszych, oświetlenia ulicznego) • zachęcanie mieszkańców do włączania się w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń	
szanse	zagrożenia
• wystarczający dostęp mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii • wzrost zainteresowania wśród mieszkańców zdrowym trybem życia • wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców • częściowo zadowalające efekty działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych podejmowanych w obszarze uzależnień • zapewnienie dostępu do pomocy psychospołecznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień (poza terenem gminy) • częściowo zadowalające rezultaty leczenia odwykowego z uzależnień • zwiększająca się świadomość rodziców,	• niewystarczający zakres świadczeń medycznych dostępnych w gminie • brak na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się problemami przemocy i uzależnień

nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • niezwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • zapewnienie pomocy grup i instytucji wsparcia (częściowo spoza terenu gminy) wszystkim zainteresowanym osobom uzależnionym i współuzależnionym • wystarczająca liczba osób pracujących z osobami uzależnionymi • wzrastająca świadomość dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami • wzrastająca wśród dzieci i młodzieży świadomość negatywnego wpływu przestępczości na życie społeczne • pozytywne efekty podejmowanych działań na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości • częściowo wzrastające poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców • wzrost poziomu bezpieczeństwa na drodze • zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczanie klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń	
--	--

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • analizowanie warunków codziennego funkcjonowania osób starszych • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • prowadzenie działań na rzecz wzmocnienia potencjału osób starszych • odpowiednia (według zgłaszanych potrzeb) kadra pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • zapewnienie osobom starszym wymagającym całodobowej opieki miejsc w domach pomocy społecznej (poza terenem gminy) • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • zachęcanie mieszkańców do prowadzenia działalności wolontarystycznej na rzecz osób starszych	• niezapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu) • brak działań w zakresie wychodzenia do osób starszych z ofertą spędzania czasu wolnego • niewystarczające warunki pozwalające na kontynuowanie aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej przez osoby starsze • brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych

szanse	zagrożenia
• posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • wystarczająca w stosunku do potrzeb osób starszych dostępność domów pomocy społecznej (poza terenem gminy) • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób starszych • częściowo wystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w gminie w ich codziennym życiu	• wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy • konieczność poprawy warunków codziennego funkcjonowania osób starszych • niewystarczające możliwości zasobów gminy umożliwiające wzmacnianie potencjału osób starszych • częściowy wzrost liczby osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • ograniczony dostęp przez osoby starsze w gminie do takich form wsparcia, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu • niedostosowana do potrzeb i oczekiwań osób starszych oferta spędzania czasu wolnego • niezaspokajanie potrzeb osób starszych z gminy co do możliwości kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • odpowiednia kadra pracowników świadczących opiekę i udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • informowanie przedsiębiorców z gminy o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością (nauczanie indywidualne, grupy i klasy integracyjne) • prowadzenie wśród mieszkańców gminy działań zapobiegających marginalizacji i wykluczeniu osób niepełnosprawnych • zachęcanie mieszkańców do prowadzenia działalności wolontarystycznej na rzecz osób niepełnosprawnych	• brak monitorowania liczby orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (nie zgłoszono potrzeb) • brak domów dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych • niewystarczające działania dotyczące likwidowania barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • brak działań na rzecz tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych

szanse	zagrożenia
- posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia - społeczna akceptacja potrzeby likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym - wystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy - posiadanie przez przedsiębiorców z gminy wystarczającej wiedzy o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych - wzrastające w społeczności gminy przekonanie o potrzebie zapewnienia osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym - zaspokajająca częściowe potrzeby liczba wolontariuszy wspierających w gminie osoby niepełnosprawne w codziennym życiu	- niewystarczający dostęp do usług rehabilitacyjnych przez osoby niepełnosprawne - niewystarczająca do zaspokojenia potrzeb liczebność i poziom fachowości kadry świadczącej opiekę i udzielającej wsparcia osobom niepełnosprawnym - słaby dostęp do specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (nie zgłoszono takich potrzeb w gminie) - niewystarczający dostęp osób niepełnosprawnych do domów dziennego pobytu - brak podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne - niewystarczające zasoby i możliwości gminy do zaspokojenia potrzeb w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością - brak w gminie organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób niepełnosprawnych

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
- wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców - zauważanie potrzeb mieszkańców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym - stwarzanie w gminie możliwości realizacji społecznikowskich pasji mieszkańców - realizowanie na terenie gminy działań propagujących wiedzę o możliwościach podejmowania przez mieszkańców inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych - wspieranie przez gminę aktywności gospodarczej mieszkańców - stwarzanie mieszkańcom możliwości zaspokojenia potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji - upowszechnianie wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia z systemu pomocy społecznej - brak konieczności poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w gminie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców	- niewystarczające zabezpieczenie finansowe dla realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w gminie - niepozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (np. z funduszy Unii Europejskiej) - nierealizowanie na terenie gminy przedsięwzięć (np. projektów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej) umożliwiających mieszkańcom korzystanie z oferty uczenia się przez całe życie (m.in. szkolenia i kursy dla osób dorosłych lub uniwersytet III wieku) - brak organizacji pozarządowych prowadzących w gminie działania na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych

• podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego • włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych • prowadzenie przez jednostki organizacyjne gminy (np. placówki oświatowe) działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu	
szanse	zagrożenia
• pozytywny wpływ inicjatyw podejmowanych przez samorząd i instytucje gminy na wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • otwarcie społeczności lokalnej na kwestie integracji i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu • wykazywanie aktywności społecznej przez mieszkańców gminy • dostateczna wiedza mieszkańców gminy o możliwościach podejmowania inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych • wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców • dostateczny dostęp mieszkańców do oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej gminy • dostateczna wiedza mieszkańców o dostępnych formach wsparcia z systemu pomocy społecznej • wpływ wysokości pozyskiwanych środków zewnętrznych (np. z funduszy Unii Europejskiej) na podniesienie skuteczności świadczonej pomocy społecznej • wystarczające działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji gminnej kadry pomocy społecznej • dostateczna wiedza mieszkańców o dostępnych formach uzupełniania lub podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób dorosłych • wpływ działalności przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych na łagodzenie problemów społecznych w gminie • zainteresowanie mieszkańców różnymi formami działalności wolontarystycznej	• brak możliwości poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w gminie • wzrost zapotrzebowania na wsparcie z systemu pomocy społecznej

INNE MOCNE I SŁABE STRONY ORAZ SZANSE I ZAGROŻENIA	
mocne strony	słabe strony
• duża liczba przedsiębiorców • dobrze rozwinięta sieć handlowa • ładne zagospodarowanie terenu • dobra infrastruktura rekreacyjno-sportowa – boiska i place zabaw, dużo ścieżek rowerowych • poprawa jakości dróg	• najmniejsza gmina powiatu kłobuckiego • utrudniony dostęp do komunikacji PKS i PKP w większości wiosek

22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Panki obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2016-2022.

Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

- 1. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom poprzez:**
 - zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzinom i osobom dotkniętym ubóstwem,
 - wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz ograniczanie dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy,
 - pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.
- 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez:**
 - pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia,
 - wzmacnianie oraz przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności płci,
 - wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
- 3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym poprzez:**
 - promocję i wspieranie aktywności społecznej osób starszych oraz zapewnienie im właściwej opieki,
 - ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.

4. Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez:

- zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego poprzez:

- przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

6. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego poprzez:

- wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
- wyzwalanie aktywności obywatelskiej,
- rozwój współpracy z sektorem pozarządowym i podmiotami ekonomii społecznej, wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Panki na lata 2016-2022, jest następująca:

**Gmina Panki zaspokaja potrzeby mieszkańców,
stwarza im możliwości rozwoju
oraz skutecznie przeciwdziała zjawiskom marginalizacji
i wykluczenia społecznego.**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzinom i osobom dotkniętym ubóstwem.
2. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz ograniczanie dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy.
3. Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie pracą socjalną rodzin i osób borykających się z problemem ubóstwa, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej; w miarę możliwości utworzenie w gminie jadalni dostępnej dla rodzin borykających się z problemem ubóstwa.
4. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.
6. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań socjalnych.
7. Promowanie aktywnych postaw wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego.
8. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich oraz z kościołami i związkami wyznaniowymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Monitorowanie stanu bezrobocia w gminie.
2. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego (podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie punktu doradztwa zawodowego),

szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.

3. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
4. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
5. Pozyskiwanie inwestorów, inicjowanie i wspieranie działalności w gminie podmiotów ekonomii społecznej (np. spółdzielni socjalnych), także o zasięgu ponadgminnym.
6. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci, uwzględnianie równości płci w podejmowanych działaniach na osób bezrobotnych.
7. Opracowywanie i realizowanie projektów, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych (np. z funduszy Unii Europejskiej) na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych oraz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy.
8. Podejmowanie współpracy z działającymi na rzecz osób bezrobotnych organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej o zasięgu ponadgminnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością.
3. Zapewnianie osobom bezdomnym schronienia.
4. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób bezdomnych oraz z kościołami i związkami wyznaniowymi.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności,
- liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba przeprowadzonych akcji charytatywnych,
- liczba mieszkań socjalnych,
- liczba osób objętych programami wsparcia ubogich lub zagrożonych ubóstwem,
- liczba osób bezrobotnych w gminie,
- liczba osób z gminy objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba działających w gminie podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych objętych wsparciem,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów na rzecz osób ubogich i bezrobotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć na rzecz osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych, realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- poprawy sytuacji rodzin i osób ubogich lub zagrożonych ubóstwem,
- wyrównania szans dzieci z rodzin ubogich,
- zwiększenia możliwości uzyskania mieszkania przez osoby o niskim statusie materialnym,
- zwiększenia liczby zaktywizowanych osób bezrobotnych,
- ograniczenie dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy,
- zwiększenia liczby miejsc pracy,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia.
2. Wzmacnianie rodzin oraz przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności płci.
3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.:

1. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
3. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn; edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych.
4. Zwiększenie dostępności dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
5. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, organizowanie wypoczynku.
6. Zwiększenie dostępności opieki pielęgniarskiej i lekarskiej, w tym stomatologicznej, w placówkach oświatowych.
7. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z uwzględnieniem zasady równości płci.
8. Rozwijanie sieci i oferty świetlic; w miarę możliwości utworzenie klubokawiarni dla młodzieży.
9. Rozwijanie oferty wspólnego spędzania czasu wolnego przez rodziny poprzez organizowanie adresowanych do rodzin imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych.
10. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, Sądu Rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2022 (utworzenie klubokawiarni – do 2018 roku).

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kłobucku, specjaliści, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, placówki służby zdrowia, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba dzieci objętych w placówkach oświatowych opieką pielęgniarską i lekarską, w tym stomatologiczną,
- liczba świetlic wiejskich,
- liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty świetlic,
- liczba młodzieży korzystającej z oferty klubokawiarni,
- liczba adresowanych do rodzin imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,

- poszerzenia wiedzy w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn,
- zwiększenia dostępności wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież i rodziny.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Promocja i wspieranie aktywności społecznej osób starszych oraz zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Monitorowanie liczby osób starszych i niepełnosprawnych potrzebujących wsparcia
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
3. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej potrzebującym osobom starszym i niepełnosprawnym.
4. Zaspokajanie potrzeb społecznych, kulturalnych, rekreacyjnych i edukacyjnych osób starszych i niepełnosprawnych, np. poprzez organizowanie imprez integracyjnych.
5. Propagowanie współpracy międzypokoleniowej, zachęcanie osób starszych do aktywności społecznej w ramach inicjatywy lokalnej, wolontariatu i organizacji pozarządowych.
6. Rozwój środowiskowych form pomocy i samopomocy osób starszych.
7. Zorganizowanie na terenie gminy sieci klubów seniora z szeroką ofertą kulturalną i rekreacyjną lub utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych.
8. Propagowanie zachowań prozdrowotnych, w tym aktywności fizycznej i zdrowego trybu życia wśród osób starszych i niepełnosprawnych.
9. Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
10. Poprawa dostępności specjalistycznych usług opiekuńczych.
11. Zwiększenie dostępności i jakości opieki zdrowotnej oraz rehabilitacji medycznej dla osób starszych i niepełnosprawnych.
12. Zapewnianie niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży dostępu do rehabilitacji, kształcenia integracyjnego i indywidualnego nauczania.
13. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy likwidacji barier

architektonicznych, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zdobyciu i utrzymaniu zatrudnienia.

14. Inicjowanie i wspieranie działalności w gminie podmiotów ekonomii społecznej tworzących miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych (np. spółdzielni socjalnych), także o zasięgu ponadgminnym.
15. Zachęcanie przedsiębiorców z gminy do tworzenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych poprzez upowszechnianie informacji (np. na stronach internetowych Urzędu Gminy lub GOPS) o możliwości refundacji kosztów ich zatrudnienia ze środków PFRON.
16. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z podmiotami ekonomii społecznej, kościołami i związkami wyznaniowymi.
17. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2022 (utworzenie sieci klubów seniora lub domu dziennego pobytu – do 2018 roku).

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kultury.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób starszych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba przedsięwzięć aktywizujących osoby starsze,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach sieci klubów seniora lub domu dziennego pobytu,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba uczniów niepełnosprawnych objętych nauczaniem w klasach integracyjnych,
- liczba uczniów niepełnosprawnych objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych oraz zwiększenia ich udziału w życiu społecznym,
- podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- zwiększenia liczby osób usprawnionych i zatrudnionych,
- wzrostu społecznego zrozumienia dla potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 4.:

Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne 1-2.:

1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Zwiększenie dostępności w gminie usług medycznych na poziomie specjalistycznym.
4. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
5. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
4. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.
5. Utworzenie na terenie gminy klubu AA.
6. Kontynuacja działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i narkomanii.
7. Kontynuacja działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
8. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie oraz z kościołami i związkami wyznaniowymi.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2022 (utworzenie klubu AA – do 2018 roku).

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki służby zdrowia, specjaliści, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, grupy samopomocowe, placówki leczenia uzależnień i ośrodki wsparcia poza gminą, narkomanii, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowego stylu życia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób uzależnionych objętych pomocą terapeutyczną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób korzystających ze wsparcia klubu AA,
- liczba osób korzystających ze wsparcia Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego,

- liczba osób objętych oddziaływaniem Zespołu Interdyscyplinarnego,
- liczba przedsięwzięć na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia,
- poprawy stanu zdrowia mieszkańców,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych problemem przemocy w rodzinie,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 5.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Podejmowanie w gminie akcji edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom, a także mających na celu zachęcanie mieszkańców do włączania się w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej oraz zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń.
2. Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
5. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez inwestycje mające na celu zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze (m.in. remonty dróg i ulic, budowa chodników, przejść dla pieszych, oświetlenia ulicznego), organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.
6. Podejmowanie przez jednostki gminne i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, Policją, Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, kuratorami sądowymi, Ochotniczą Strażą Pożarną i innymi organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości oraz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki ponadgimnazjalne w powiecie, Policja, Ochotnicza Straż Pożarna, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom oraz ochronie przeciwpożarowej, zwalczaniu klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń,
- liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych realizowanych w placówkach oświatowych z udziałem policjantów,
- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw na terenie gminy,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba dzieci i młodzieży dowożonych do szkół.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie przestępczości i jej skutków oraz ochrony przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 6.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.
3. Rozwój współpracy z sektorem pozarządowym i podmiotami ekonomii społecznej, wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.

1. Doksztalcanie kadry pomocy społecznej oraz, w miarę potrzeb, rozwijanie infrastruktury Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
2. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
3. Inicjowanie i wspieranie działalności w gminie organizacji pozarządowych aktywnych w obszarze polityki społecznej, także o zasięgu ponadgminnym.
4. Inicjowanie i wspieranie działalności w gminie podmiotów ekonomii społecznej, także o zasięgu ponadgminnym.
5. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także o zasięgu ponadgminnym).
6. Wspieranie organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej poprzez promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
7. Propagowanie i inicjowanie wolontariatu we współpracy z placówkami oświatowymi i organizacjami pozarządowymi.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych aktywnych w gminie w obszarze polityki społecznej,
- liczba działających w gminie podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba wolontariuszy.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- zwiększenia jakości świadczonych usług,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z sektorem pozarządowym oraz podmiotami ekonomii społecznej,
- rozwoju wolontariatu.

2. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (art. 16b ust. 2 pkt 3 podpunkt c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych Strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 54. Ramy finansowe Strategii w latach 2016-2022.*

szacunkowa wielkość wydatków (w złotych) w latach:						
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1400 000	1 450 000	1 500 000	1 550 000	1 600 000	1 650 000	1 700 000

*) środki finansowe zaplanowane na realizację zadań wskazanych w Strategii

3. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Panki na lata 2016-2022 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pankach. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół Oceniający zostanie powołany zarządzeniem Wójta, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem Wójta.

Zespół Oceniający strategię będzie okresowo oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych, a następnie przygotowuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w mieście przekaze Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

4. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Panki będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami.

Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

4.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Panki na lata 2016-2022 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program współpracy gminy Panki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

4.2. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad strategią. Ich autorami są przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale

możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt 1.

„W grupie weselej” – zajęcia socjoterapeutyczne dla kl. IV-VI SP.

„Kolo Wspólnych Poszukiwań” – zajęcia socjoterapeutyczne dla gimnazjum.

Głównym przesłaniem zajęć jest doskonalenie przez dzieci i młodzież umiejętności rozwiązywania problemów, nawiązywania pozytywnych relacji i dobrej współpracy z rówieśnikami i dorosłymi, respektowanie norm grupowych, przeciwdziałanie uzależnieniom i agresji.

Wnioskodawca projektu: Zespół Szkół w Pankach, ul. Tysiąclecia 17, 42-140 Panki.

Cel główny projektu

- nabywanie nowych umiejętności psychologicznych, społecznych,
- odreagowanie napięć emocjonalnych przez różne formy aktywności,
- zmiana niekorzystnych sądów poznawczych.

Cele szczegółowe projektu

- nabywanie umiejętności radzenia sobie z problemami,
- integracja i współpraca z innymi członkami grupy,
- rozpoznawanie i nazywanie różnych stanów emocjonalnych,
- kształtowanie świadomości własnych potrzeb, określanie celów życiowych,
- nawiązywanie dobrych relacji z innymi ludźmi – doskonalenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej,
- poprawa funkcjonowania w domu, w szkole,
- poznanie swoich mocnych i słabych stron,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości,
- kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem, agresją, konfliktami,
- ćwiczenie zachowań asertywnych.

Miejsce realizacji projektu

Zespół Szkół w Pankach, ul. Tysiąclecia 17, 42-140 Panki.

Beneficjenci projektu

- uczniowie klas IV-VI oraz gimnazjum, wśród których można wyróżnić grupy:
 - a) uczniów zahamowanych psychoruchowo (osoby te cechuje: obniżenie aktywności, małomówność, trudności w nawiązywaniu kontaktów, postawy lękowe, nerwicowe, wycofanie. zamknięcie w sobie, izolacja, niedojrzałość społeczna i emocjonalna,

- niepodejmowanie zadań z własnej inicjatywy, niski obraz własnej osoby, nieśmiałość),
- b) uczniów nadpobudliwych psychoruchowo (charakterystyczne cechy to m.in. stały niepokój ruchowy, tiki, ruchy dodatkowe, tendencja do przechodzenia od jednej do drugiej czynności bez ukończenia żadnej z nich, skłonność do bójek i kłótni z rówieśnikami, impulsywność, zmienny nastrój, wybuchowość, skłonność do agresji czy autoagresji, zniecierpliwienie, dokuczliwość, łatwość obrażania się, płaczliwość, niedojrzałość emocjonalna, silna, często nieadekwatna reakcja nawet na słabe bodźce, brak reakcji na polecenia nauczyciela, niski poziom koncentracji uwagi, roztargnienie, chaotyczność),
- c) uczniów zaniedbanych wychowawczo i środowiskowo (charakterystyczny dla tej grupy jest: brak zaspokojenia potrzeb biologicznych, materialnych i psychicznych w rodzinie, odrzucenie emocjonalne ze strony rodziców, rówieśników, niska samoocena, brak wiary w siebie, trudności adaptacyjne do warunków szkolnych, problemy fizjologiczne (nietrzymanie moczu, jękanie się), negatywne emocje: poczucie winy i krzywdy, niepokój, gniew, wstyd, zaburzone relacje dziecka z rodzicami (alkoholizm rodziców, przemoc), niehigieniczny wygląd, wchodzenie w konflikt z prawem, używanie alkoholu, papierosów, niedojrzałość społeczna, emocjonalna),
- d) pośrednio rodzice.

Partnerzy w realizacji projektu

Właściwa realizacja programu socjoterapeutycznego wymaga współpracy socjoterapeuty z dyrektorem, nauczycielami, wychowawcami, pedagogiem szkolnym i rodzicami. Podczas realizacji projektu należy współpracować także ze specjalistami z PPP, GKRPA, policją oraz GOPS-em.

Czas realizacji projektu

Od września do czerwca danego roku szkolnego, w grupach od 3 do 10 uczniów.

Efekt: Uczestnictwo w zajęciach socjoterapeutycznych pozwoli uczniom lepiej funkcjonować w grupie rówieśniczej, zmniejszy poziom zaburzeń komunikacji społecznej, rozwinie postawę asertywną wobec używek, wzmocni nieagresywne sposoby radzenia sobie z przemocą.

Projekt 2.

„Nic o nas bez nas”.

Wnioskodawca projektu: Zespół Szkół w Pankach, ul. Tysiąclecia 17, 42-140 Panki.

Cel główny projektu

Rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Cele szczegółowe projektu

- integracja ze społecznością środowisk wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wzmocnienie systemu działającego na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodzin,
- ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego, w tym szkód zdrowotnych i rozwojowych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym,
- ograniczenie zjawiska picia alkoholu przez dzieci i młodzież,
- ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom,
- promocja zdrowego stylu życia,
- wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych,
- przeciwdziałanie rozwojowi patologii i uzależnień.

Miejsce realizacji projektu

Zespół Szkół w Pankach, ul. Tysiąclecia 17, 42-140 Panki.

Beneficjenci projektu

Rodziny z problemem alkoholowym, niepełnosprawnością, bezrobotni, zagrożeni wykluczeniem społecznym.

Partnerzy w realizacji projektu

Współpraca z instytucjami zajmującymi się profilaktyką uzależnień.

Czas realizacji projektu

Zgodnie z potrzebami – przez cały rok.

Efekt: lepsze funkcjonowanie w społeczeństwie, ograniczenie spożycia alkoholu, przemocy, poprawa relacji rodzinnych, zwiększenie umiejętności radzenia sobie z trudnościami.

Projekt 3.

Ochrona i promocja zdrowia, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu – organizacja koncertów. Piknik rodzinny „O uśmiech dziecka 2015”, Finał WOŚP 2015, AlterFest PANKOWISKO 2015.

Wnioskodawca projektu: Stowarzyszenie Panki, 42-140 Panki.

Cel główny projektu

Integracja społeczeństwa oraz szeroka promocja gminy Panki poza jej granicami.

Cele szczegółowe projektu

- promocja talentów muzycznych z gminy Panki,
- przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii poprzez zainteresowanie młodzieży trendami muzycznymi,
- aktywizacja młodzieży poprzez zaproszenie do uczestnictwa w organizacji imprezy.

Miejsce realizacji projektu

Teren Klubu Sportowego PANKI, ul. Częstochowska 15, 42-140 Panki.

Beneficjenci projektu

Społeczeństwo gminy Panki bez podziału na grupy wiekowe.

Czas realizacji projektu

Od 15.07.2015 r. do 30.10.2015 r.

Efekt: Integracja społeczności lokalnej oraz promocja kultury wśród mieszkańców gminy, co w tak małej społeczności jest bardzo ważnym aspektem.

Projekt 4.

Ochrona i promocja zdrowia, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu oraz kultury. Upowszechnianie piłki nożnej – prowadzenie drużyn młodzieżowych (orlików, młodzików i juniorów starszych).

Wnioskodawca projektu: Klub Sportowy PANKI, ul. Częstochowska 15, 42-140 Panki.

Cel główny projektu

Uaktywnienie i zachęcenie coraz większej liczby dzieci i młodzieży z terenu gminy Panki do uprawiania rekreacji ruchowej i sportu, a zwłaszcza piłki nożnej.

Cele szczegółowe projektu

- osiąganie coraz lepszych wyników sportowych poprzez uczestnictwo w zajęciach treningowych, rozgrywkach ligowych, piłkarskich turniejach oraz organizację imprez sportowych.
- zwiększenie sprawności fizycznej wśród dzieci i młodzieży gminy Panki oraz

przeciwdziałanie wszelkiego rodzaju patologiom społecznym (m.in. nikotynizm, alkoholizm, narkomania).

Miejsce realizacji projektu

Teren Klubu Sportowego PANKI, ul. Częstochowska 15, 42-140 Panki.

Hala Sportowa GOKiS-u, ul. Ogrodowa 11, 42-140 Panki.

Beneficjenci projektu

Trzy grupy wiekowe: Orliki 2002-2005, młodzieży 1999-2002 oraz juniorzy starsi 1996-1998. Nabór ww. grup treningowych dokonywany jest przy współpracy z placówkami oświatowymi w Pankach, Konieczkach, Aleksandrowie i Złochowicach.

Czas realizacji projektu

Od 01.07.2015 r. do 31.08.2015 r.

Efekt: Wzrost liczby dzieci i młodzieży w gminie Panki uprawiających sport i piłkę nożną. Poprawa stanu zdrowia i sprawności fizycznej dzieci i młodzieży oraz mieszkańców. Rozwój młodych talentów sportowych (piłkarskich).

Projekt 5.

Wspomaganie rozwoju uczniów jako próba przeciwdziałania patologii.

Wnioskodawca projektu: Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica w Aleksandrowie, Aleksandrów 31, 42-140 Panki.

Cel główny projektu

- pomoc uczniom w określeniu swojej tożsamości, znalezienie sposobu na życie,
- promowanie określonego stylu życia poprzez preferowanie określonych wartości, postaw i zachowań.

Cele szczegółowe projektu

- poznanie specyfiki okresu dorastania,
- poznanie przyczyn i przejawów zaburzeń zachowania u dzieci i młodzieży,
- tworzenie warunków wspomagających rozwój dzieci.

Miejsce realizacji projektu

Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica w Aleksandrowie, Aleksandrów 31, 42-140 Panki.

Beneficjenci projektu

Uczniowie klas IV, V, VI.

Partnerzy w realizacji projektu

- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kłobucku,

- wychowawcy klas.

Czas realizacji projektu

Rok szkolny.

Efekt: Pokazanie uczniom, jak radzić sobie w trudnych sytuacjach życiowych.

Projekt 6.

„Nowoczesna szkoła”.

Wnioskodawca projektu: Gmina Panki.

Cel główny projektu

Zapewnienie szkołom w gminie nowoczesnych form edukacji szkolnej.

Cele szczegółowe projektu

- zakup nowoczesnej infrastruktury edukacyjnej,
- zapewnienie nowoczesnych technik edukacyjnych.

Miejsce realizacji projektu

Szkoły w Pankach, Konieczkach, Aleksandrowie.

Beneficjenci projektu

Uczniowie szkół w gminie Panki.

Partnerzy w realizacji projektu

Szkoły w Pankach, Konieczkach, Aleksandrowie.

Czas realizacji projektu

2016-2017 rok.

Efekt: utworzenie nowoczesnej bazy dydaktycznej, wsparcie rozwoju młodzieży szkolnej.

Projekt 7.

Program Biblioteki Narodowej – „Zakup Nowości Wydawniczych do Bibliotek”.

Wnioskodawca projektu: Gminna Biblioteka Publiczna, ul. Tysiąclecia 5, 42-140 Panki.

Cel główny projektu

Celem programu realizowanego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa na lata 2014-2020 jest wzbogacenie i odnowienie księgozbiorów polskich bibliotek publicznych.

Cele szczegółowe projektu

Dofinansowanie zakupu nowości wydawniczych do bibliotek publicznych.

Miejsce realizacji projektu

Gminna Biblioteka Publiczna, ul. Tysiąclecia 5, 42-140 Panki.

Beneficjenci projektu

Biblioteki publiczne.

Partnerzy w realizacji projektu

Hurtownie książek, wydawnictwa.

Czas realizacji projektu

1 czerwca – 30 listopada.

Efekt: Wzbogacenie i odnowienie księgozbioru biblioteki, zwiększenie dostępności do zbiorów, wzrost czytelnictwa, promocja wydawnictw i biblioteki.

Projekt 8.

„Edukacja, Promocja i Profilaktyka w kierunku zdrowia jamy ustnej skierowana do małych dzieci, ich rodziców, opiekunów i wychowawców”.

Wnioskodawca projektu: Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Fredry 10, 61-701 Poznań;

Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach – mgr Alla Sulyma, dział do spraw Programów Międzynarodowych.

Cel główny projektu

Działania promocyjne i informacyjne ukierunkowane na przeciwdziałanie próchnicy poprzez wyrobienie nawyku prawidłowej higieny jamy ustnej.

Cele szczegółowe projektu

Spotkanie z edukatorem na terenie placówki w celu przeprowadzenia działań edukacyjnych i promocyjnych, skierowanych bezpośrednio do dzieci, rodziców, nauczycieli.

Miejsce realizacji projektu

Publiczne Przedszkole w Pankach, ul. 1 Maja 7a, 42-140 Panki.

Beneficjenci projektu

- dzieci w wieku 3-6 lat,
- rodzice,
- opiekunowie,
- nauczyciele – wychowawcy przedszkolni.

Partnerzy w realizacji projektu

Uniwersytet Medyczny w Poznaniu i Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach.

Czas realizacji projektu

1.07.2012 r. – 31.12.2016 r.

Efekt: Wywołanie pożądanych postaw i zachowań w grupie docelowej.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Panki na lata 2016-2022 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów Strategii.